

TRAFICOM

Liikenne- ja viestintävirasto

Roolit ja vastuut rautatiejärjestelmässä

kaisa.sainio@traficom.fi

Rautatieturvallisuus on osiensa summa

- ▶ Rautatiejärjestelmässä toimii paljon erilaisia toimijoita, joilla kullakin on omat roolinsa ja vastuunsa
- ▶ Keskeisimpiä rautatieturvallisuuteen vaikuttavia toimijoita ovat:
 - ▶ Turvallisuustodistuksen omaavat rautatieliikenteen harjoittajat/rautatieyritykset
 - ▶ Turvallisuusluvan omaavat tai yksityisraiteen haltijan ilmoituksen tehneet rataverkon haltijat
 - ▶ Kaluston kunnossapidosta vastaavat yksiköt
 - ▶ Toiminta- ja sääntelykehikon kehittämistä ohjaavat viranomaiset
- ▶ Kun kaikki toimijat kantavat oman turvallisuusvastuunsa, rautatiejärjestelmä on hyvissä käsissä.

Mistä rautatieturvallisuus muodostuu?

- ▶ Turvallisuusjohtamisjärjestelmien ylläpitämisestä ja noudattamisesta
 - ▶ Sisältää mm. toiminnan vaatimustenmukaisuuden varmistamisen, toiminnan kehittämisen mm. turvallisuushavaintojen ja -poikkeamien edellyttämällä tavalla ja henkilöstön pätevyyksistä huolehtimisen
- ▶ Riskienhallinnasta ja siihen liittyvästä yhteistyöstä
 - ▶ Myös osa turvallisuusjohtamista, ehdoton edellytys turvallisuuden ylläpitämiselle ja kehittämiselle
- ▶ Omavalvonnasta ja valvonnasta
 - ▶ Mahdollistavat kehittämistä vaativien toimintamallien tunnistamisen ja turvallisuuden kehittämisen
- ▶ Turvallisuuskulttuurin kehittämisestä
 - ▶ Miten turvallisuutta voisi vielä parantaa turvallisuuskulttuuriin, ihmisiin ja inhimillisiin tekijöihin keskittymällä?

Miten vastuut jakautuvat?

- ▶ Rautatiejärjestelmässä ei ole yhtä kokonais-turvallisuudesta vastaavaa toimijaa
 - ▶ Rautatieliikenteen harjoittajat ja rataverkon haltijat vastaavat oman toimintansa turvallisuudesta huolehtimalla siitä, että edellytykset toimintojen rajapintojen turvallisuudelle ovat hyvät.
 - ▶ Jotta kokonaisuus toimisi, yhteinen keskustelu ja yhteistyö ovat merkittävässä asemassa
 - ▶ Sääntelystä löytyy myös velvoitteita yhteistyöhön (esim. riskienhallinta)
 - ▶ Yhteistyö mahdollistaa myös toisilta oppimista ja lisää tiedonkulkua
 - ▶ Keskeistä varmistaa ja valvoa myös sitä, että alihankkijat noudattavat sovittuja toimintamalleja.
- ▶ Viranomaiset huolehtivat rooliensa mukaisesti turvallisuuden edistämisestä ja kehittämisestä
 - ▶ Esimerkiksi Traficom huolehtii Suomen eduista EU-sääntelyä laadittaessa ja vaikuttaa turvallisuuden kehittämiseen mm. valvonnan ja sidosryhmäyhteistyön keinoin.

TURVALLISEN RAUTATIEJÄRJESTELMÄN ABC

- Toiminnan on oltava turvallisuusjohtamisjärjestelmien ja vaatimusten mukaista
 - Organisaatioiden ja henkilöstön on oltava kykeneviä/osaavia suoriutumaan tehtävistään
 - Toimintaa ja erityisesti suunniteltuja muutoksia tulee arvioida ja hallita riskienarviointin keinoin
 - Riskit tulee tunnistaa ennakoivasti ja riskien arviointia tulee tarvittaessa päivittää omavalvonnan/valvonnan keinoin – omavalvonnassa ja valvonnassa havaittuja kehittämiskohteita tulee kehittää turvallisuustoimenpiteillä.
 - Liikennöinnin ja radanpidon häiriöistä (sis. onnettomuudet ja vaaratilanteet) tulee ilmoittaa ripeästi, jotta niihin voidaan reagoida ja kaikki voivat ne toiminnassaan heti huomioida
 - Turvallisuustilanteen kehittymistä tulee aktiivisesti seurata mm. raportoitujen turvallisuushavaintojen ja –poikkeamien avulla. Kerättyä tietoa tulee käyttää turvallisuuden jatkuvassa kehittämisessä mm. turvallisuuskulttuurityöhön panostaen

TRAFICOM

Liikenne- ja viestintävirasto

Miten seuraan sääntelyn kehittymistä?

kaisa.sainio@traficom.fi

Säätelyn seuraamisen keinoja 1/3

- ▶ Traficom julkaisee noin kahden kuukauden välein säädösseurantaa ajankohtaisista säädöshankkeista
 - ▶ Saatavilla viraston kotisivuilta, [linkki viimeisimpään](#).
- ▶ Kansallisista säädöshankkeista tiedotetaan [valtioneuvoston hankerekisterissä](#)
 - ▶ Esim. raideliikennelain nimellä löytää hyvin ao. lakia koskevat ajankohtaiset muutokset
 - ▶ Lisäksi säädös- ja määräyshankkeet lausutetaan [lausuntopalvelu.fi -palvelussa](#).
 - ▶ Sädöksen/määräyksen nimi täälläkin toimiva hakukeino
 - ▶ Eduskunnan käsittelyssä olevien hallitusten esitysten käsittelystä saa parhaiten tietoa [eduskunnan sivuilta](#).
- ▶ Myös [ministeriö](#) tiedottaa välillä aktiivisesti käynnissä olevista säädöshankkeista

Säätelyn seuraamisen keinoja 2/3

- ▶ Traficom tiedottaa käynnistyvistä määräyshankkeista viraston [Uutiset ja tiedotteet -sivulla](#) ja ainakin toistaiseksi vielä myös sähköpostitse raideliikenteen jakelulistalle ilmoittautuneille
- ▶ Samoin tiedotetaan valmistuneista määräyksistä viraston [Raideliikenteen säädökset ja määräykset -sivulla](#) (määräys + perustelumuuisto)
- ▶ Traficom järjestää vuosittain loka-marraskuussa raideliikenteen säädösinfon.
 - ▶ Kutsu jaetaan samalla sähköpostilla, kuin millä määräysasioistakin tiedotetaan.
 - ▶ Seuraava info toteutetaan 12.11.2024, [ilmoittautumissivu](#). Lisätietoja kaisa.sainio@traficom.fi.
- ▶ Lisäksi Traficom julkaisee 2 kertaa vuodessa yksityisraiteen haltijoille suunnatun infokirjeen

Säätelyn seuraamisen keinoja 3/3

- ▶ EU-säätelyn päivityksistä tietoa jaetaan myös, mutta keinot ehkä moninaisemmat:
 - ▶ Tietoa osin saatavilla edellisillä kalvoilla kuvattujen työvälineiden kautta – etenkin täytäntöönpanosäädöksiin liittyen
 - ▶ Valmisteluvaiheessa tietoa saatavilla mm. eduskunnalle annettavien [E-](#) ja [U-kirjeiden](#) kautta tai Traficomin yhteistyöryhmien työskentelyyn osallistumalla.

Ajankohtaisia säädöshankkeita juuri nyt

► Kansalliset

- Uusin raideliikenne- ja LIPA-lain muutos tullut voimaan 20.5.2024 (ratamaksusäätelyä, yksittäisiä säädöstäsmennyksiä)
- [HE-luonnos](#) kyberturvallisuusedirektiivin täytäntöönpanemiseksi (NIS 2 -direktiivi)
- [HE-luonnos](#) laiksi yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta ja eräksi muiksi laeiksi (CER-direktiivi)

► EU

- Yhteinen turvallisuusmenetelmä toimijoiden turvallisuustason ja turvallisuussuoriutumisen arvioimiseksi (säädos viimeistelyssä, ei vielä julkaistu)
- Veturinkuljettajadirektiivin uudistaminen (komissio ei vielä julkaissut ehdotusta)

Riskienhallinta osana turvallisuusjohtamista

Sisältö

- ▶ Riskienhallinnan säädöstausta
- ▶ Riskienhallinta osana turvallisuusjohtamista

Rautatieturvallisuusdirektiivi 2016/798

- ▶ Jäsenvaltion on varmistettava, että rataverkon haltijat ja rautatieyritykset ovat kukin itselleen kuuluvalta järjestelmän osalta vastuussa unionin rautatiejärjestelmän turvallisesta käytöstä ja siitä aiheutuvien riskien hallinnasta (artikla 4 1§)
- ▶ **Turvallisuusjohtamisjärjestelmä on mukautettava harjoitettavan toiminnan lajiin, laajuuteen, toiminta-alueeseen ja muihin edellytyksiin**
 - ▶ Varmistettava sellaisten riskien hallinta, jotka liittyvät rataverkon haltijan tai rautatieyrityksen toimintaan, mukaan luettuna kunnossapito
 - ▶ Silloin kun se on tarkoituksenmukaista ja järkevää, turvallisuusjohtamisjärjestelmässä on myös otettava huomioon 4 artiklassa tarkoitettujen muiden toimijoiden suorittamista toimista aiheutuvat riskit, sanotun kuitenkaan rajoittamatta kansallisten ja kansainvälisten vastuusäntöjen soveltamista. (9 artikla 1-4§)

Riskienhallinnan säädöstausta yksityisraiteilla

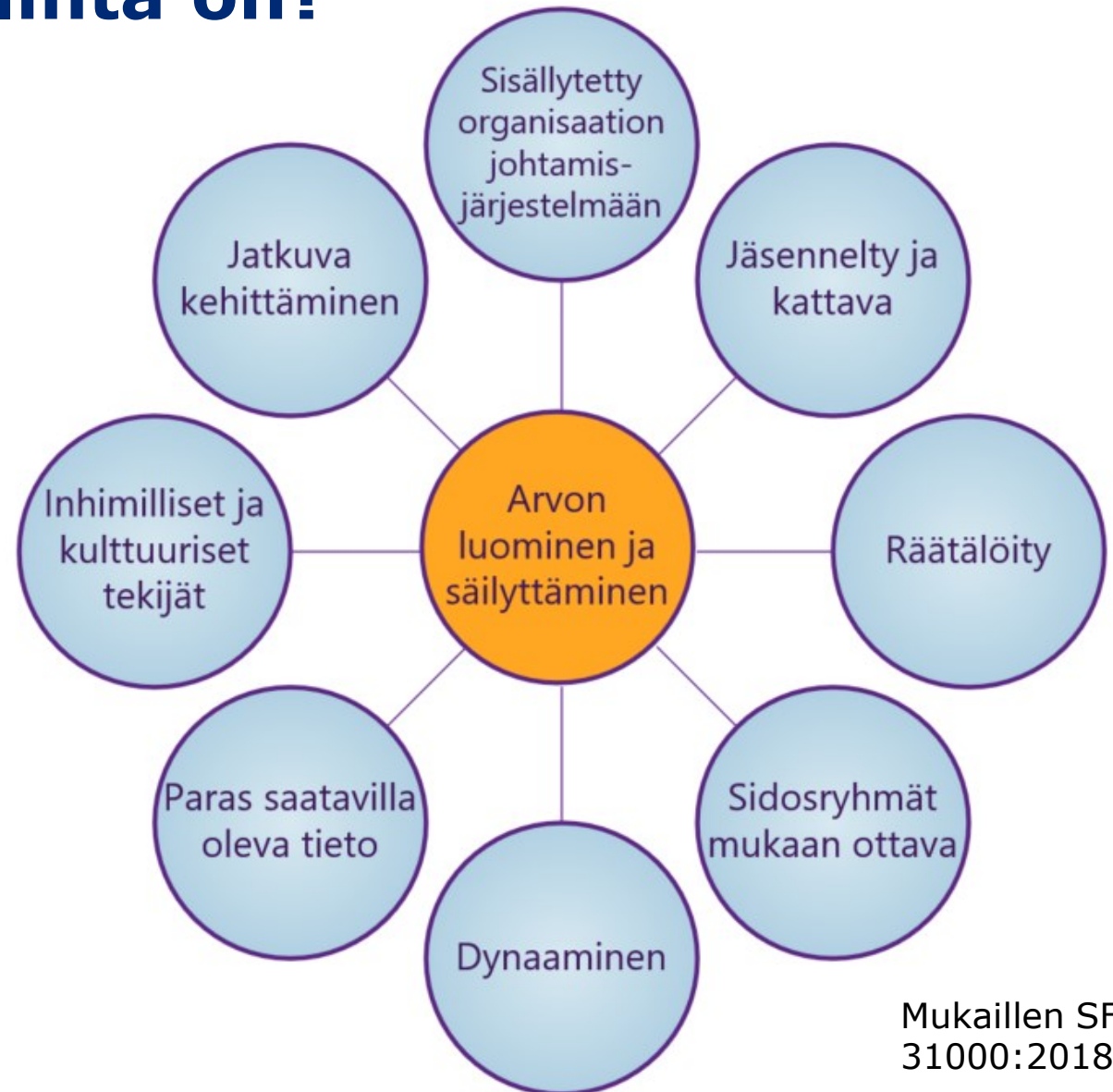
Traficom arvioi toimijoiden riskienhallintamenettelyitä mm. seuraavista säädöksistä johtuvien vaatimuksien toteutumista arvioimalla osana turvallisuuslupahakemuksen käsittelyä tai ilmoitusmenettelyyn kuuluvan rataverkon haltijan dokumentaation tarkastamista:

- ▶ Turvallisuusluvan ja -todistuksen haltijat
 - ▶ Raideliikennelaki 1302/2018
 - ▶ Turvallisuusjohtamisjärjestelmän vaatimuksia koskevat yhteiset turvallisuusmenetelmät (EU) 2018/762
 - ▶ Riskien arvioinnin yhteinen turvallisuusmenetelmä (EU) 402/2013
- ▶ Ilmoitusmenettelyn piiriin kuuluvat toimijat
 - ▶ Raideliikennelaki 1302/2018 (luku 5)
 - ▶ Määräys yksityisraiteiden hallinnasta TRAFICOM/483445/03.04.02.00/2020
- ▶ Varautuminen rautatiejärjestelmässä ja kyberturvallisuussuositus koskien kaikkia toimijoita
- ▶ Valmiussuunnittelun järjestäminen liikennejärjestelmässä TRAFICOM/308489/03.04.04.00/2019

Mitä laadukas riskienhallinta on?

- ▶ Riskienhallinnalla tuotetaan arvoa
- ▶ Riskienhallinta on koordinoitua ennakoivaa toimintaa, jolla organisaatiota johdetaan ja ohjataan riskien osalta

→ Riskienhallinta on työkalu ja mahdollistaja turvallisuuden hallinnassa ja johtamisessa

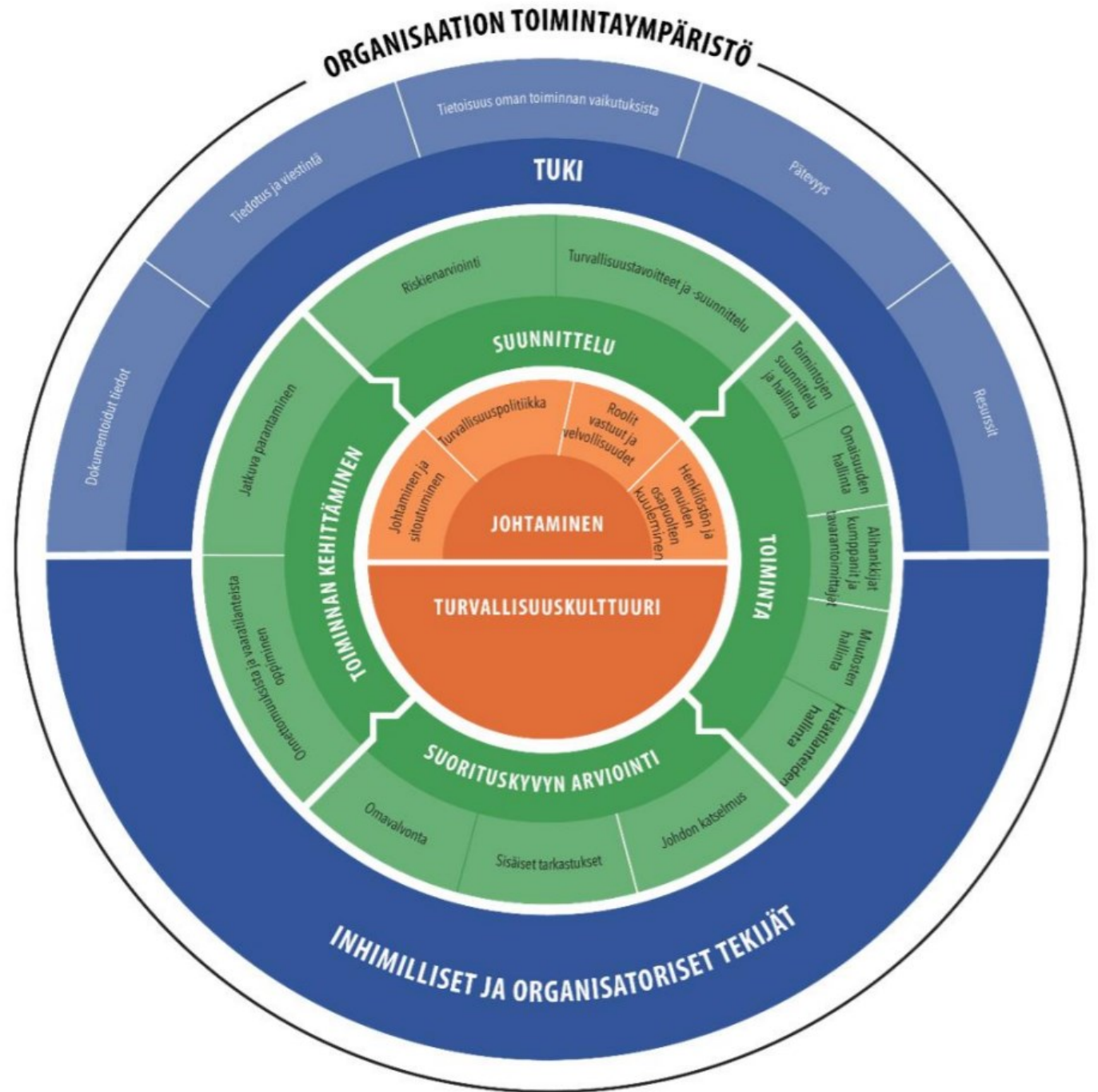
Mukaillen SFS-ISO
31000:2018

Riskienhallinnan yhteys turvallisuusjohtamiseen

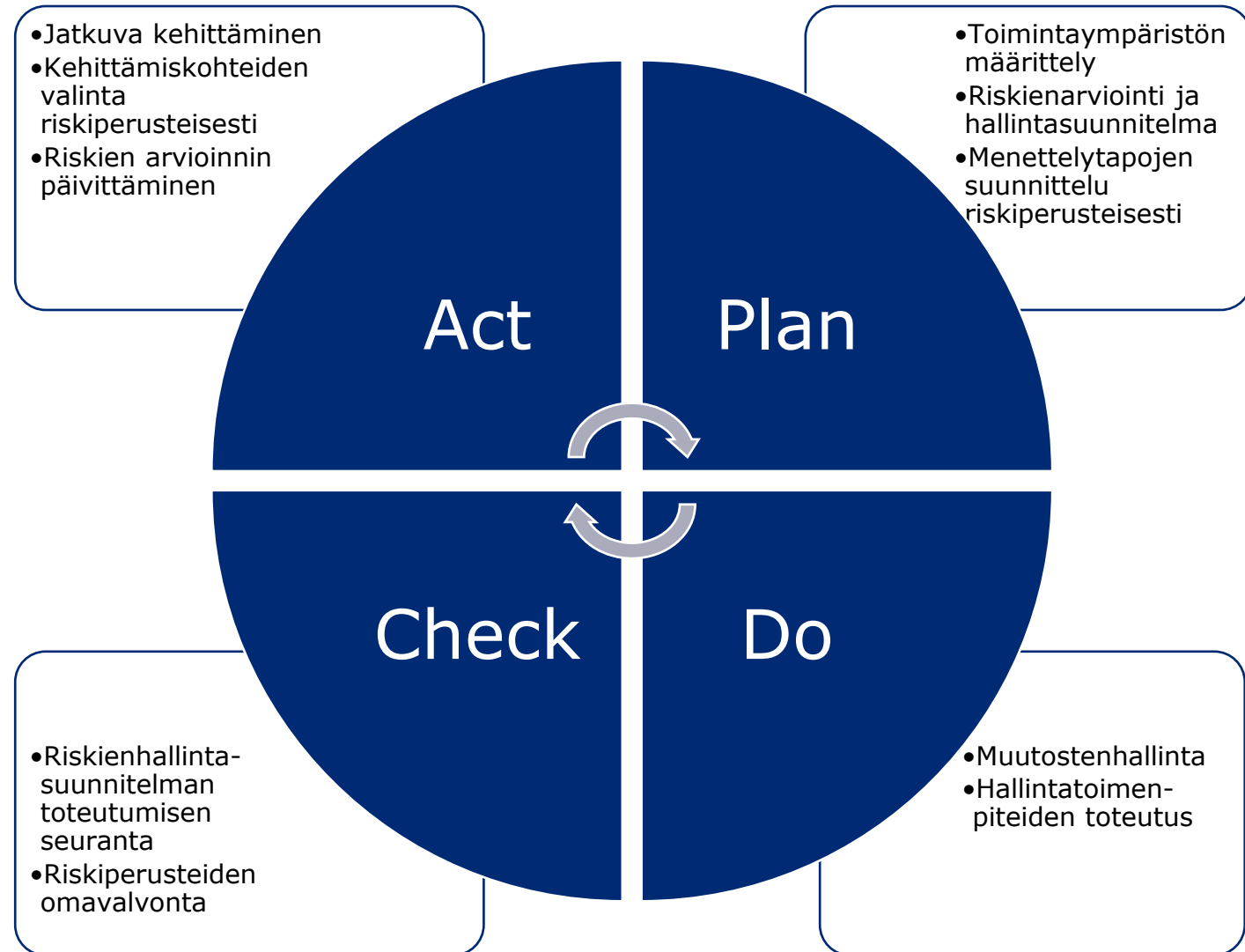
- ▶ Turvallisuusjohtamisjärjestelmän keskeisenä tarkoituksena on varmistaa, että organisaatio hallitsee toimintaansa liittyvät riskit ja että se pystyy noudattamaan kaikkia sille kuuluvia turvallisuuteen liittyviä vaatimuksia
- ▶ Systemaattisen ja jatkuvan riskienhallinnan avulla voidaan tunnistaa vaarat ja hallita niitä

Euroopan rautatieviraston turvallisuusjohtamisjärjestelmän kuvaus

- Riskienhallinnalla varmistetaan, että turvallisuusjohtamis- tai turvallisuudenhallinta-järjestelmä
 - Mukautuu kyseisen organisaation tarpeisiin
 - Vastaa oman toiminnan riskeihin

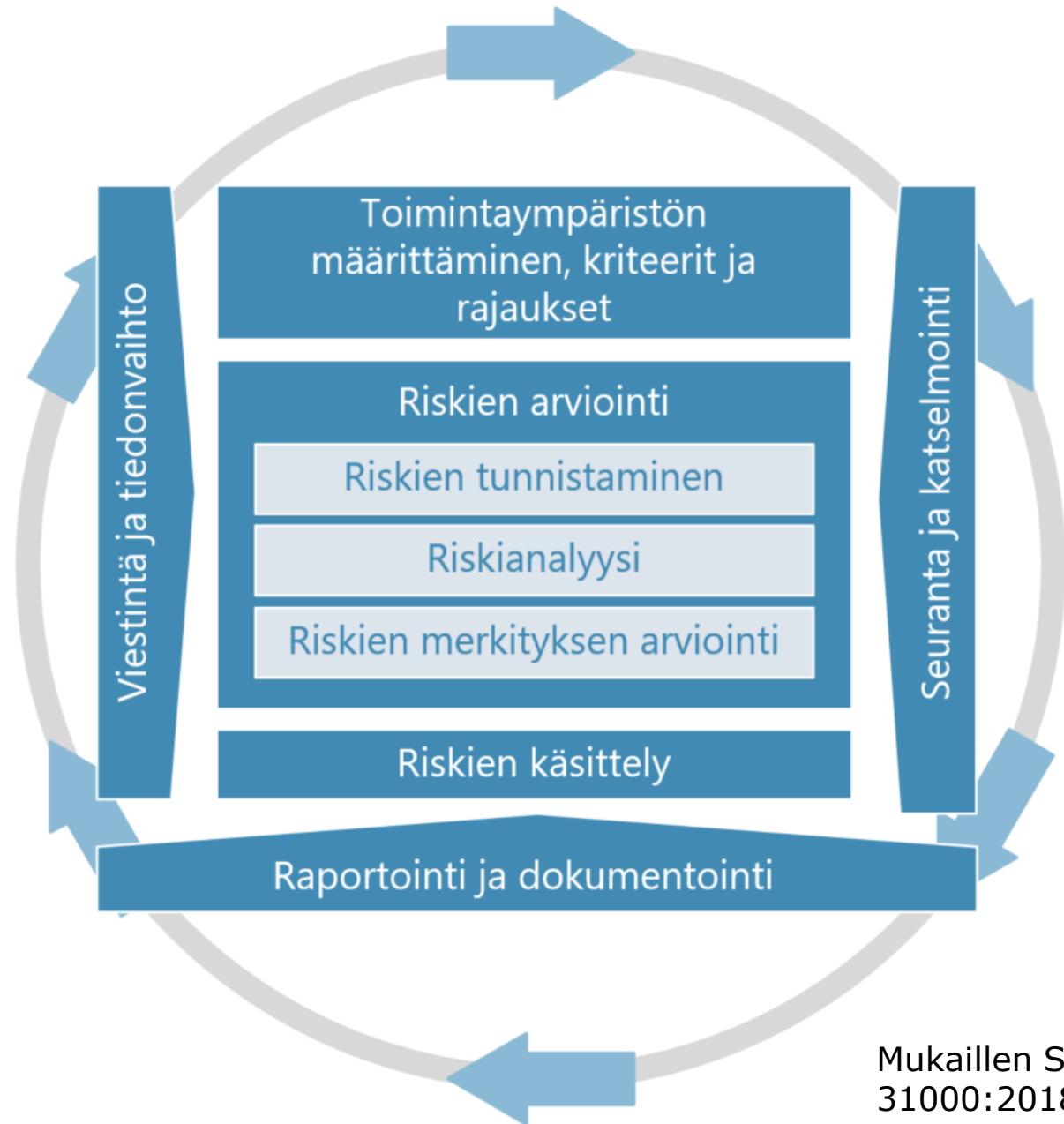

Riskienhallinnan PDCA

Riskienhallintaprosessi

- **Dokumenttaation** tulisi osoittaa riskienhallintaprosessin toteutuminen

Kiitos

TRAFICOM

Liikenne- ja viestintävirasto

Tervetuloa riskienhallinnan yhteistyöryhmään! Ryhmässä jaetaan hyviä käytäntöjä rautatietoimialan kesken. Ryhmään pääset laittamalla sähköpostia emma-liisa.tanska@traficom.fi

TRAFICOM

Liikenne- ja viestintävirasto

Omavalvonta

Mikko Koivistoinen
Pasila 23.09.2024

Määräys yksityisraiteiden hallinnasta (TRAFICOM/542355/03.04.02.00/2023).

- ▶ Omavalvonta
- ▶ **Turvallisuuden hallintajärjestelmässä** on omavalvonnan menettelyjen osalta esitettävä:
 - ▶ **a) tunnistettuihin riskeihin perustuva** omavalvontasuunnitelma, jossa on määritettävä omavalvonnan kohteet ja toteuttamistavat sekä kuvattava, miten omavalvonnassa kertyneitä tietoja hyödynnetään toiminnan ja turvallisuuden kehittämisessä; ja
 - ▶ b) menettelyt sen varmistamiseksi, miten korjaavat ja ennaltaehkäisevät toimenpiteet toteutetaan tapauksissa, joissa turvallisuuden hallintajärjestelmässä kuvattuja vaatimuksia ei ole noudatettu.
- ▶ **Asetuksesta (EU) 1078/2012:** Ensisijaisista kohteista päätettäessä on otettava huomioon tiedot kaikilta niiltä osa-alueilta, **joilla suurimmat riskit syntyvät** ja joilla omavalvonnan puute voi vaarantaa turvallisuuden

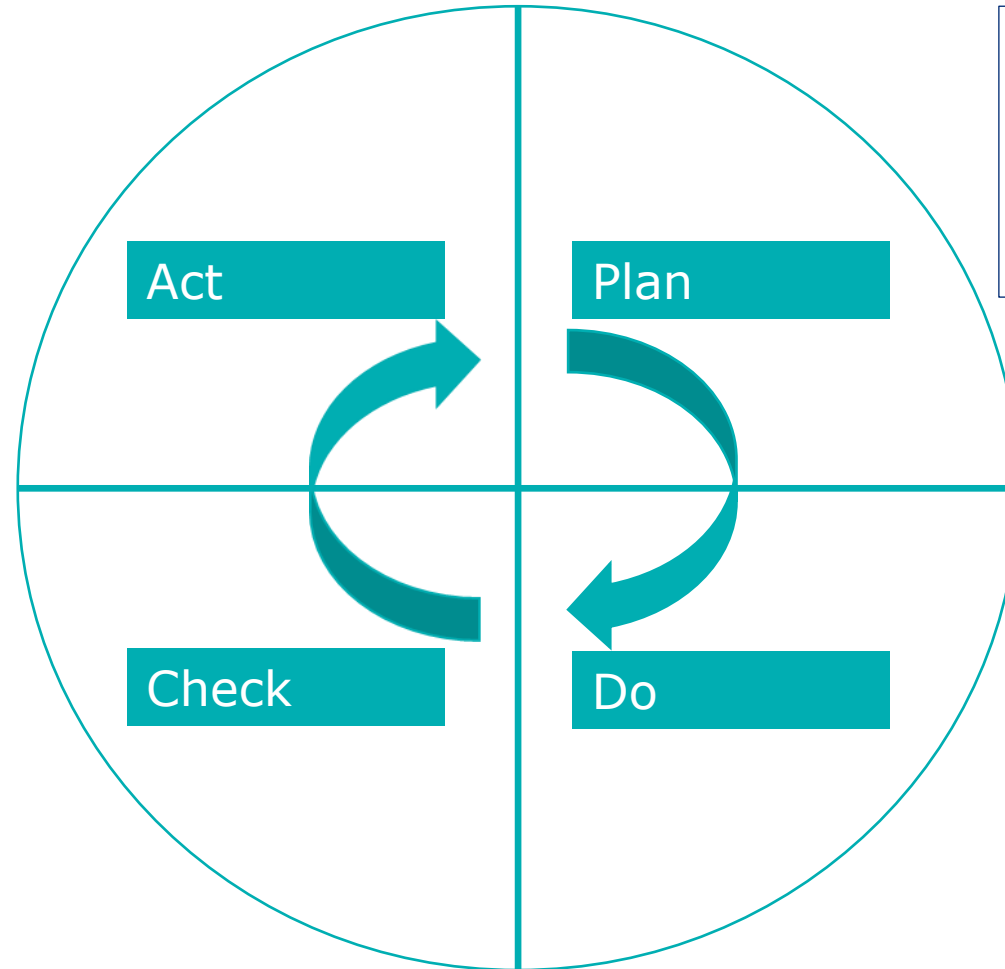
Omavalvonta PDCA-mallin mukaisesti (jatkuva prosessi)

4. Toimi

- Analysoi tulokset
- Miten omavalvonnan tuloksia käytetään turvallisuuden tai oman toiminnan kehittämiseksi?
- Seuraavan kauden omavalvontakohteiden määrittely (huomioidaan riskienhallinnan tulokset, sekä aikaisemmat omavalvonnan tulokset)
- Toimintasuunnitelman tuloksellisuuden arviointi

3. Arvioi ja seuraa

- Saadaan tietoa joko odotettuja tuloksia ei saavuteta tai odotetut tulokset saavutetaan
- Ei toivotut tulokset, TJJ vastaiset menettelyt
- Toimintasuunnitelman laadinta: Määritetään korjaavat toimenpiteet+odotettu tulos

1. Laadi Omavalvonta suunnitelma

- Omavalvonnan kohteet, johdettu esim. riskienhallinnasta
- Varaa resurssit ja aikatauluta
- Määritä indikaattorit (määrällinen/laadullinen)

2. Toteuta omavalvonta suunnitelma

- Kirjaa suoritettu omavalvonta ja seuraa sen etenemistä

Minkälaista dokumentaatiota omavalvonnasta pitäisi syntyä?

Omavalvontastrategia

Osa TJJ:tä

Kuvaa sanallisesti:

- Miten valvontaa tehdään
- Miten valvonta linkittyy yrityksen strategiaan
- Miten riskit ohjaavat omavalvontakohteiden valinnassa

Omavalvontasuunnitelma

Erillinen dokumentti RTJJ:stä

Listaa ja kuvaa:

- Valvontakohteet
- Valvonnan ajoitus
- Valvonnan vastuutahot
- Mittarit, mitkä kertovat onnistumisen

Toimintasuunnitelma

Erillinen dokumentti omavalvontasuunnitelmasta, jos poikkeavuuksia

Kuvaa:

- Odotetut tulokset
- Mitä konkreettisesti tehdään
- Kuka tekee
- Mikä on deadline
- Toimintasuunnitelman tuloksellisuuden arviointi

Turvallisuuskertomus

Osa kertomusta

Kuvaa sanallisesti:

- Suunnitellut painopisteet
- Tehdyt valvonnat
- Valvontojen tulokset
- Toimenpiteet, joihin ryhdyttiin omavalvonnan tulosten pohjalta turvallisuuden ja turvallisuusjohtamisen kehittämiseksi
- Syyt, mikäli valvontoja ei toteutettu omavalvontasuunnitelman mukaisesti

Toimijan oma dokumentaatio
suoritetusta omavalvonnasta

Kiitos

Mikko Koivistoinen

Mikko.koivistoinen@traficom.fi

TRAFICOM

Liikenne- ja viestintävirasto

Liikenne- ja viestintävirasto

Turvallisuusjohtaminen, turvallisuuskulttuuri, inhimilliset ja organisatoriset tekijät

Esityksen sisältö

- ▶ Turvallisuusjohtaminen
- ▶ Turvallisuusjohtamisjärjestelmä
- ▶ Inhimilliset ja organisatoriset tekijät
- ▶ Turvallisuuskulttuuri

Turvallisuusjohtaminen

Turvallisuusjohtaminen

https://www.tyosuojelu.fi/documents/14660/2426906/Turvallisuusjohtaminen_TSO_35.pdf/ef0c3554-4593-49d6-9530-64c28f404cb0

Turvallisuusjohtaminen

- ▶ Kokonaisvaltaista
- ▶ Ennakoivaa, pyritään ehkäisemään vahinkoja ennen niiden tapahtumista
- ▶ Sisältää niin lakisääteisen kuin omaehtoisen turvallisuuden hallinnan
- ▶ Johdetaan sekä menetelmiä ja toimintatapoja, että ihmisiä
- ▶ Johdon sitoutuminen välttämätöntä henkilöstön sitouttamiseksi
- ▶ Turvallisuusjohtamisella kehitetään organisaation turvallisuuskulttuuria
- ▶ Riskienhallinta olennainen osa turvallisuusjohtamista ja sen toteuttamista

Turvallisuusjohtaminen rautateillä

- ▶ Kaikki rautatieliikenteen toimijat kantavat oman vastuunsa rautatiejärjestelmän turvallisuudesta
- ▶ Turvallisuutta koskevien säädösten osalta rautateillä pyritään siihen, että toimijoilla on mahdollisuus luoda ja kehittää menetelmiä juuri itselle parhaiten sopivaksi
- ▶ Rautatieliikenteen harjoittajilta ja rataverkon haltijoilta vaaditaan **turvallisuusjohtamisjärjestelmä**, jolla varmistetaan, että turvallisuuden osalta nämä vastuut tulevat täytettyä

Turvallisuusjohtamis- järjestelmä

Turvallisuusjohtamisjärjestelmä

- ▶ Turvallisuusjohtamisjärjestelmä on rautatieliikenteen harjoittajan sekä rataverkon haltijan keskeinen työkalu turvallisuuden hallinnassa.
- ▶ Turvallisuusjohtamisjärjestelmällä toimija hallitsee toimintansa riskejä sekä kehittää jatkuvasti toimintaansa.
- ▶ Turvallisuusjohtamisjärjestelmällä pyritään toteuttamaan liiketoiminnalliset tavoitteet turvallisesti täyttäen samalla turvallisuutta koskevat vaatimukset

Mitä hyötyä on turvallisuusjohtamisjärjestelmästä?

- ▶ Tavoitteellisuus, suunnitelmallisuus
- ▶ Päätöksenteko helpompaa ja laadukkaampaa
- ▶ Menettelytapojen yhtenäistäminen vähentää virheitä ja auttaa tekemään kerralla oikein
- ▶ Jatkuvan parantamisen kautta kehitetään toimintaa, käytetään tietoa hyödyksi
- ▶ Kustannussäästöt
- ▶ Jokainen tietää omat vastuunsa ja tehtävänsä organisaatiossa

Turvallisuuden hallinnan säädöskehys

Rautatieturvallisuudirektiivi (EU) 2016/798

```
graph TD; A[Rautatieturvallisuudirektiivi (EU) 2016/798] --> B[Yhteiset turvallisuusmenetelmät]; A --> C[Turvallisuuden kansallinen sääntely];
```

Yhteiset turvallisuusmenetelmät

Turvallisuuden kansallinen sääntely

Yhteiset turvallisuusmenetelmät

Rautatieturvallisuusedirektiivi (EU) 2016/798

Riskien arvioinnin yhteinen
turvallisuusmenetelmä (EU) 402/2013

Omavalvonnan yhteinen
turvallisuusmenetelmä (EU) 1078/2012

Turvallisuusjohtamisjärjestelmän
vaatimuksia koskevat yhteiset
turvallisuusmenetelmät (EU) 2018/762

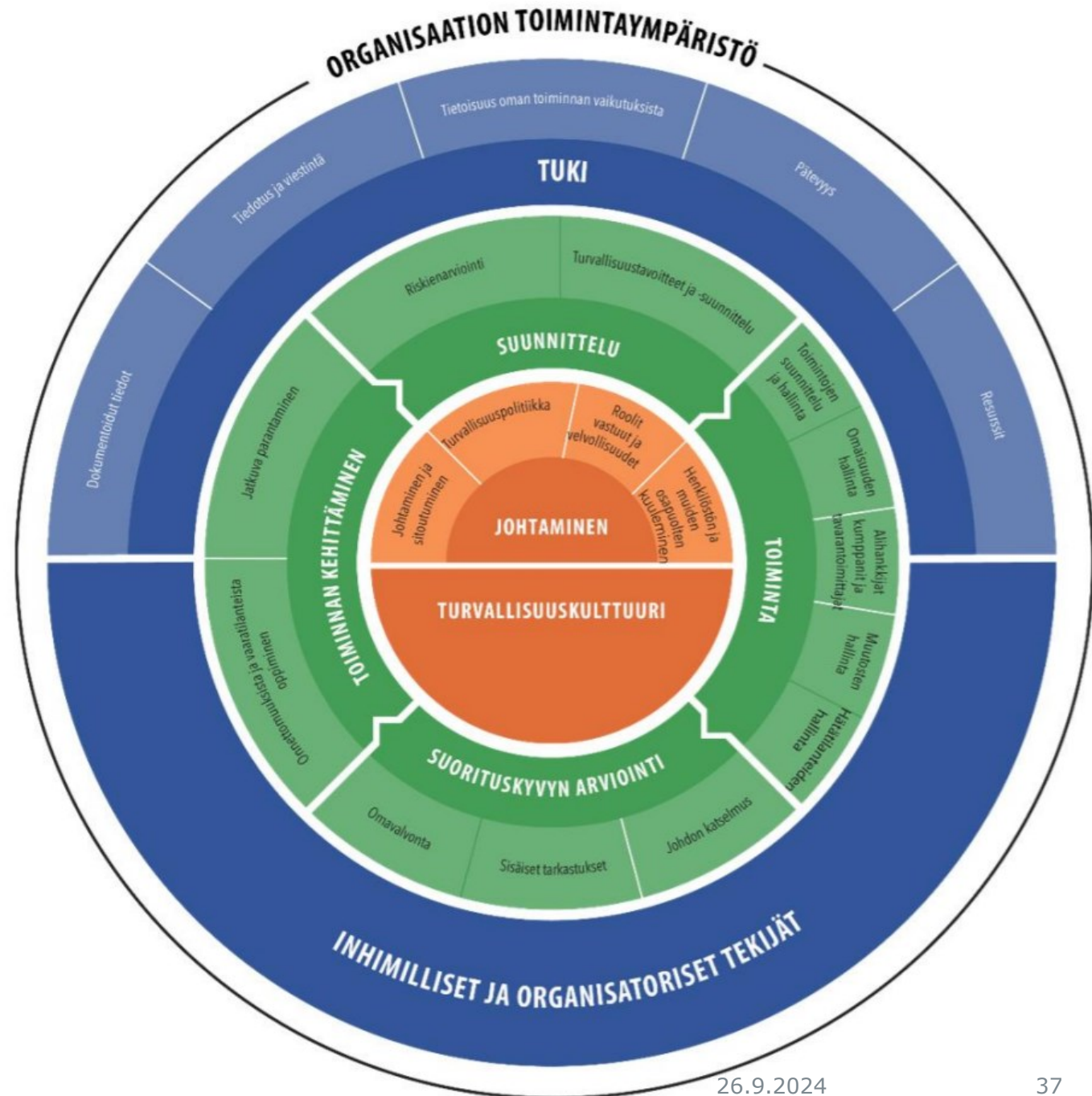
Valvonnan yhteiset
turvallisuusmenetelmät (EU) 2018/761

Turvallisuustavoitteiden yhteinen
turvallisuusmenetelmä (EU) Komission
päätös 2009/460

Rautatietoimijoiden ja niiden toiminnan
turvallisuustason arviointimenetelmien
yhteiset turvallisuusmenetelmät (tuleva
ASLP-asetus)

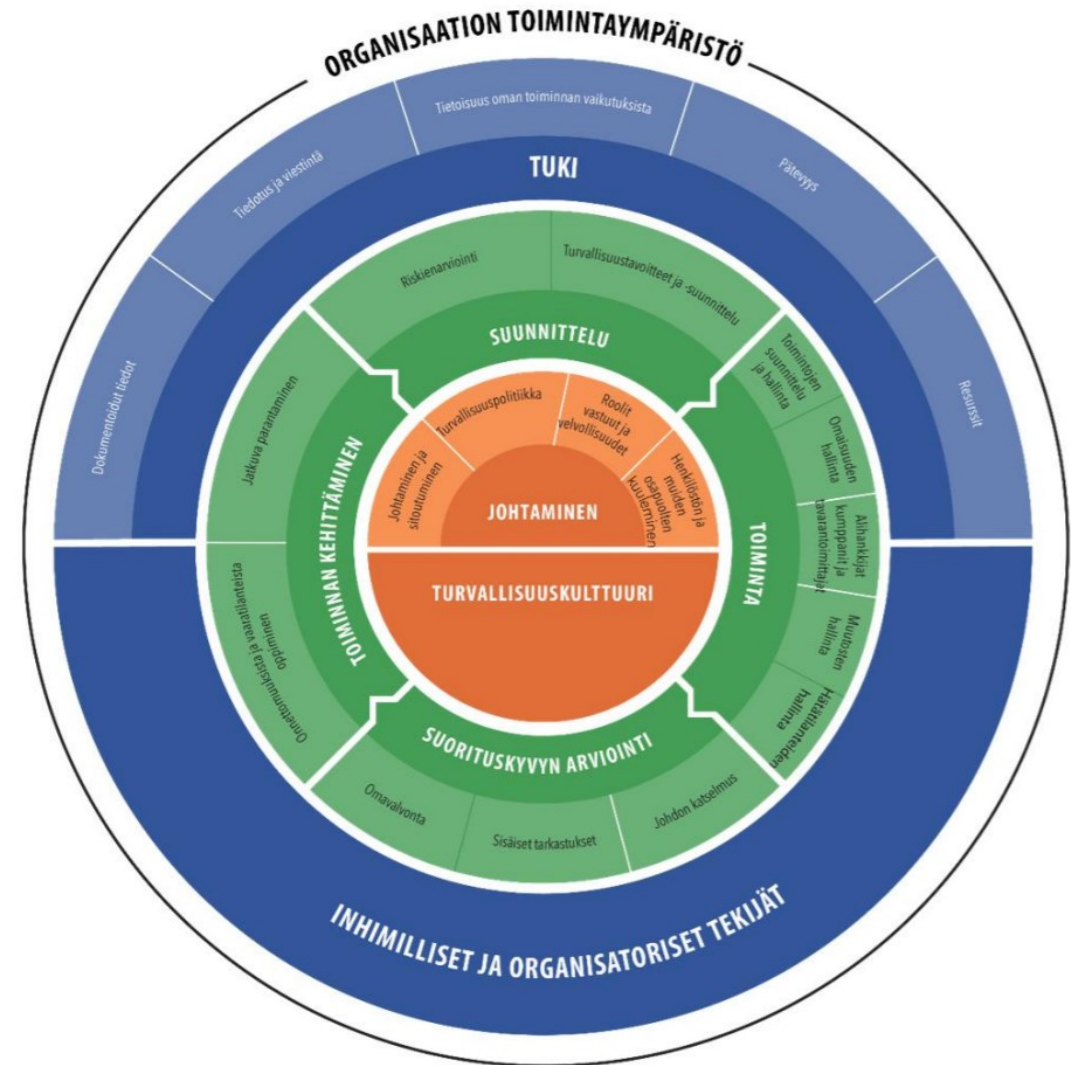
TJJ-kehä

- ▶ Turvallisuusjohtamisjärjestelmää voidaan tarkastella soveltamalla PDCA-sykliä
 - ▶ Plan = Suunnittelu
 - ▶ Do = Toiminta
 - ▶ Check = Suorituskyvyn arviointi
 - ▶ Act = Toiminnan kehittäminen
- ▶ Toimintaa kehitetään jatkuvan parantamisen kautta

Turvallisuusjohtamisjärjestelmän osa-alueet

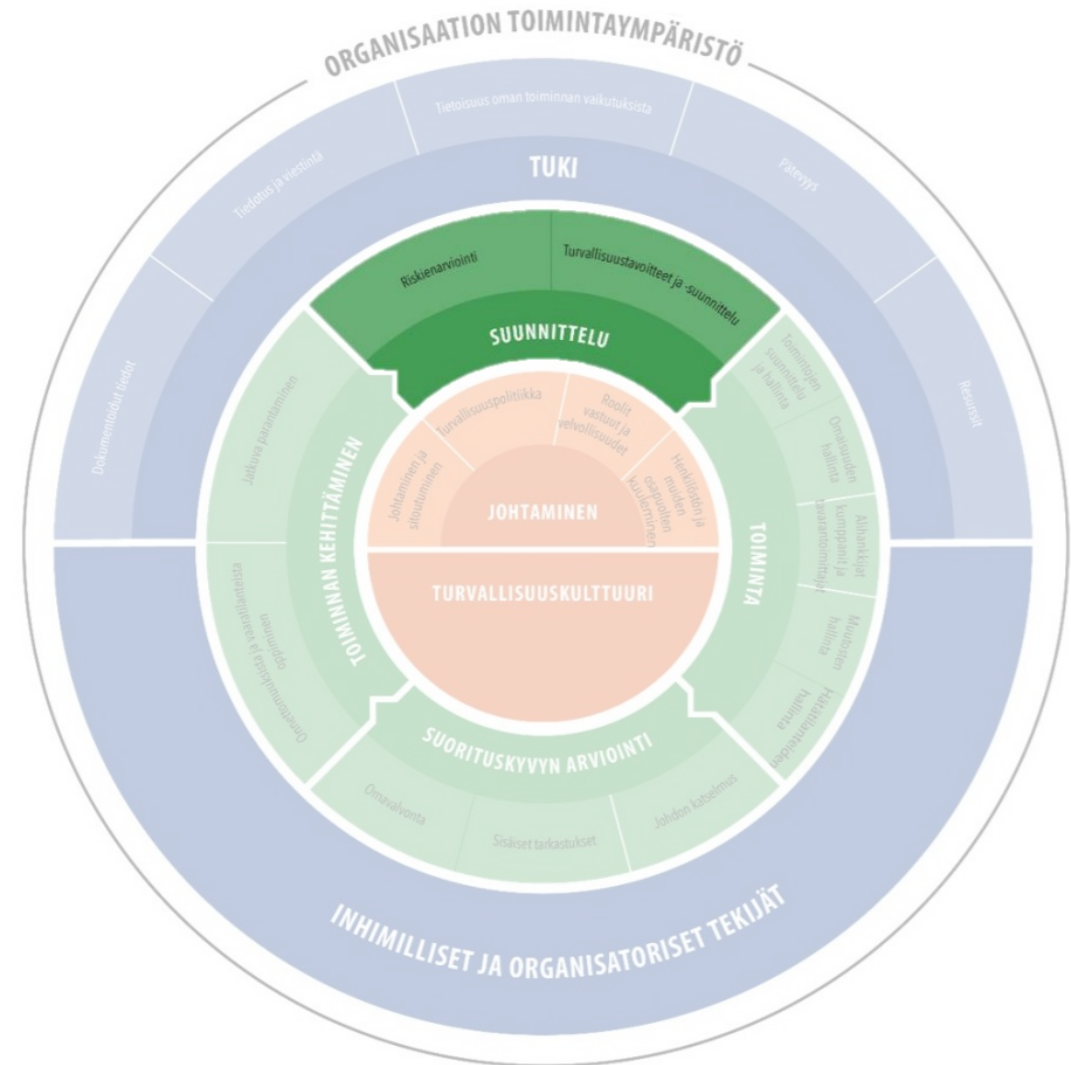
1. Organisaation toimintaympäristö
2. Johtaminen
3. Suunnittelu
4. Tuki
5. Toiminta
6. Suorituskyvyn arviointi
7. Toiminnan kehittäminen

3. Suunnittelu

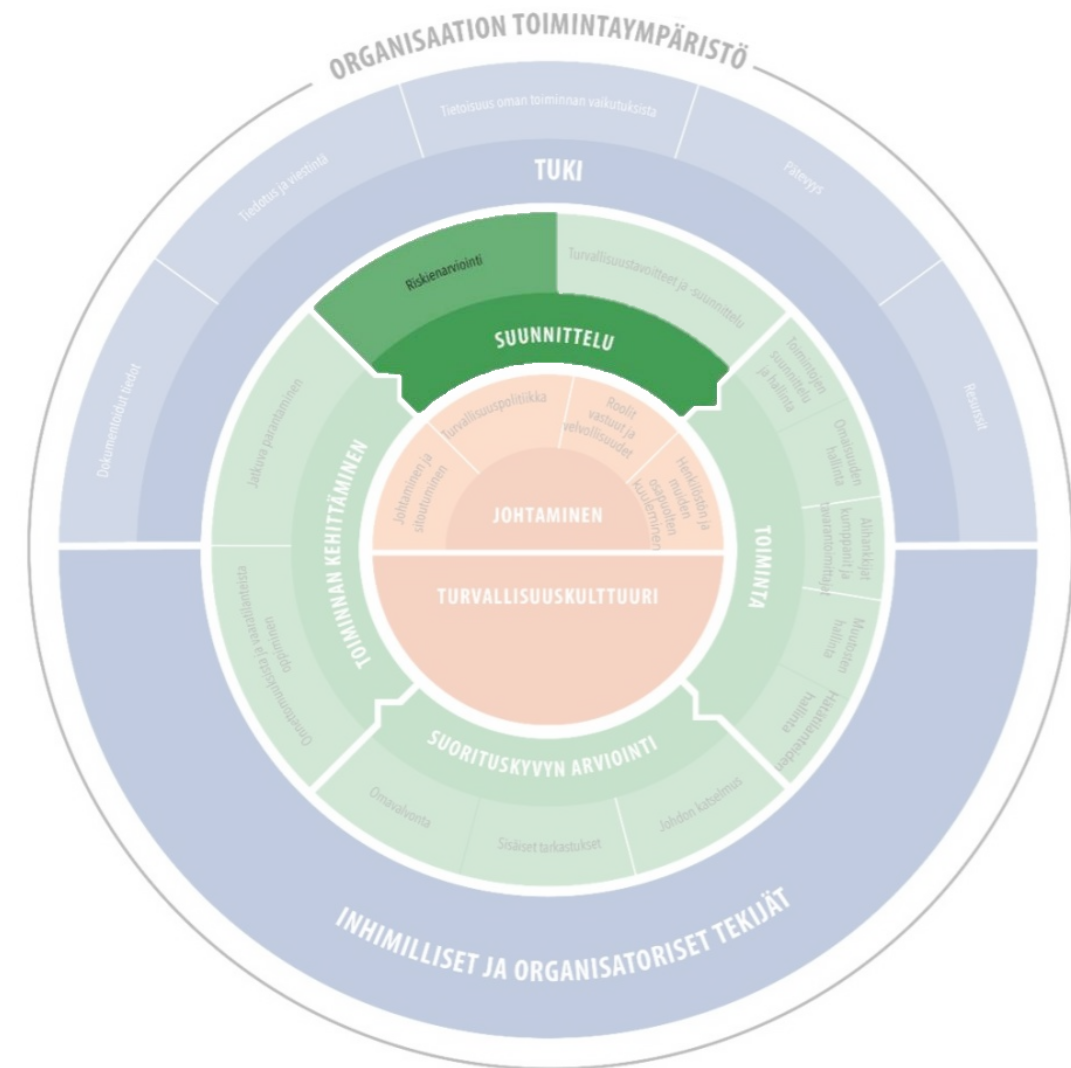
3.1 Toimet riskeihin puuttumiseksi

3.2 Turvallisuustavoitteet ja -suunnittelu

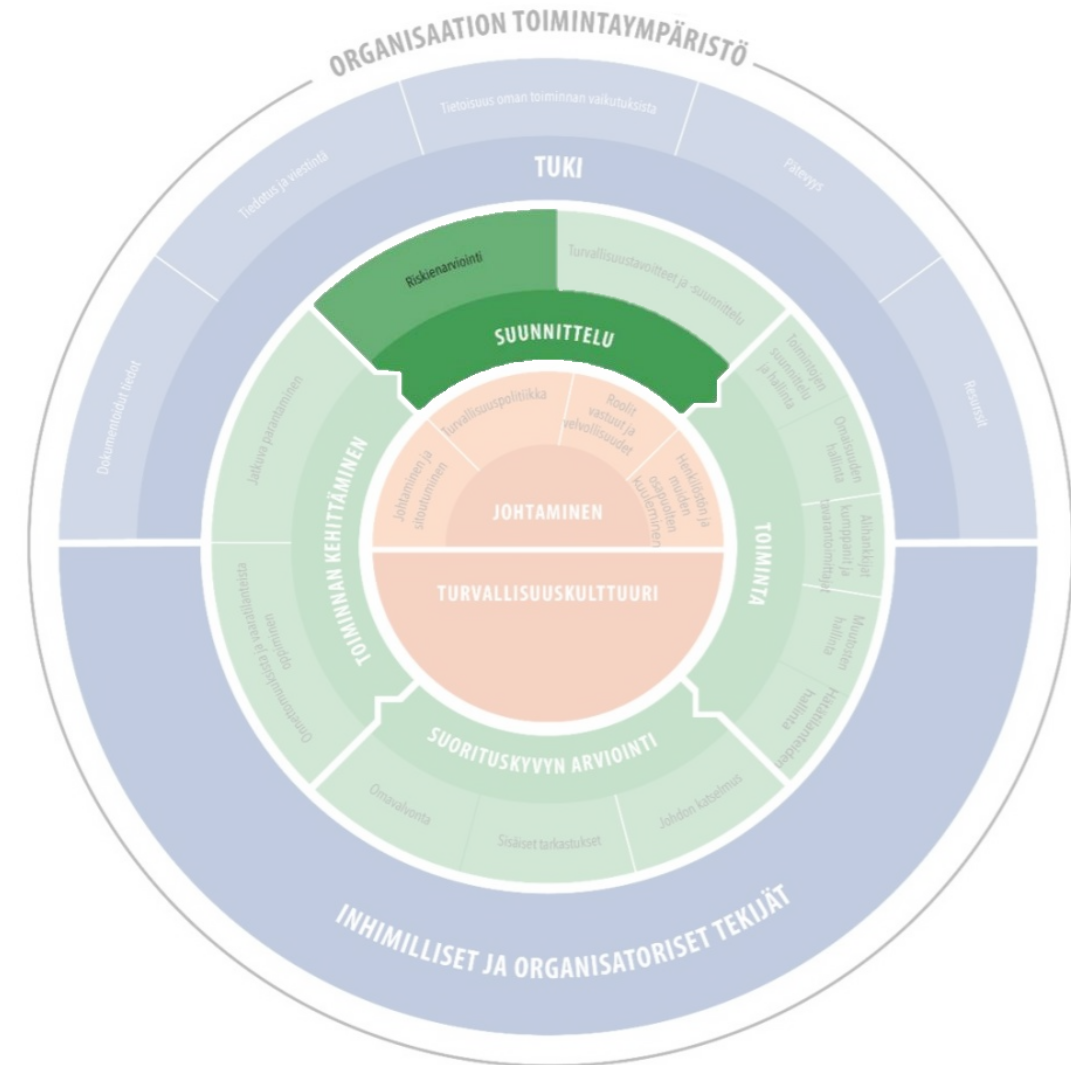
3.1 Toimet riskeihin puuttumiseksi

- ▶ Riskienhallinta on olennainen osa turvallisuusjohtamisjärjestelmää
- ▶ Riskienhallinnalla pyritään edistämään liiketoiminnan (turvallisuus)tavoitteisiin pääsemistä
- ▶ Riskienhallinnalla tunnistetaan toimintaa koskevia uhkia (ja mahdollisuuksia)
- ▶ Riskienhallinnan tulee olla ennakoivaa
- ▶ Riskienhallinta on osa päätöksentekoa

3.1 Toimet riskeihin puuttumiseksi

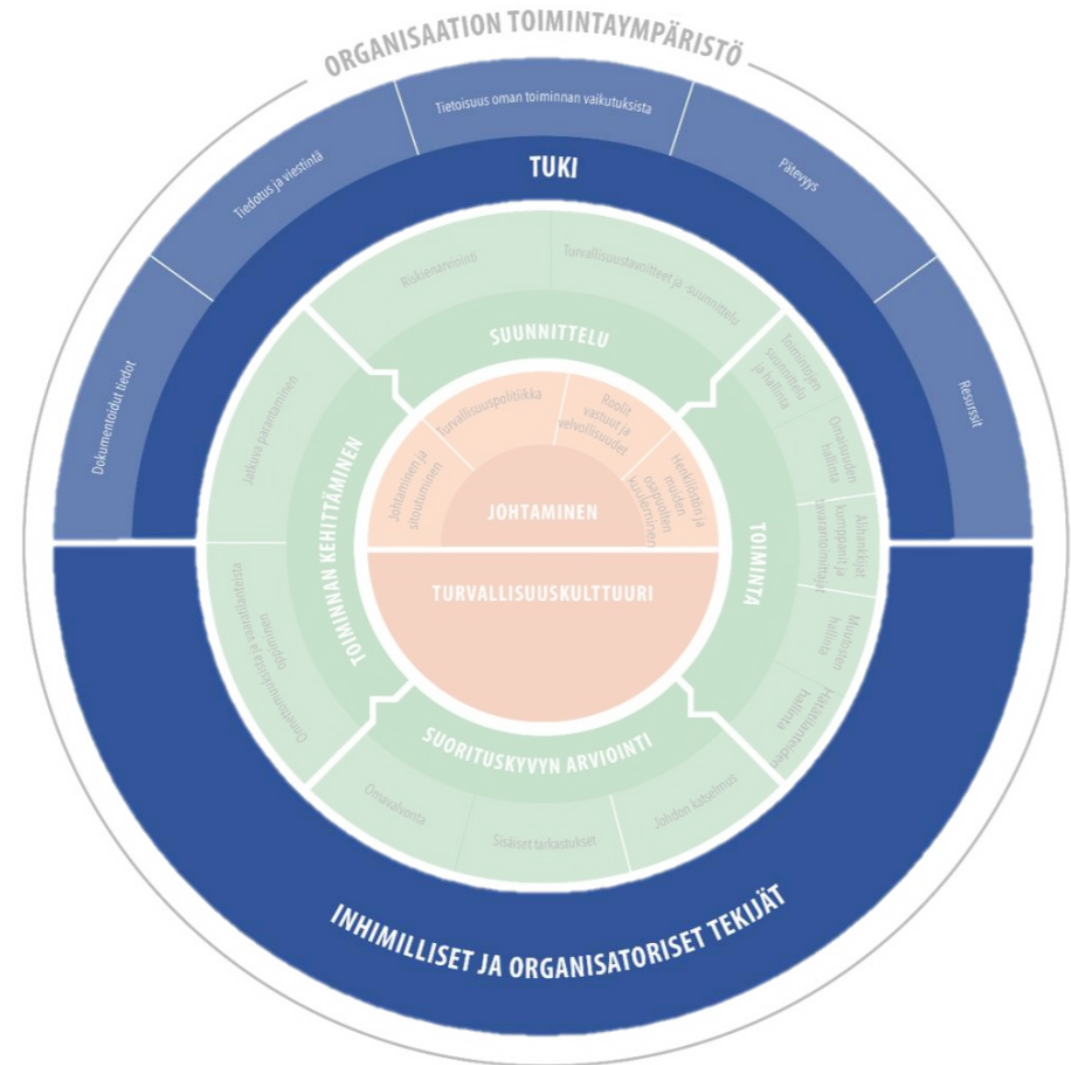
- ▶ Organisaation tulee tunnistaa ja arvioida omaan toimintaansa kuuluvat keskeiset turvallisuusriskit sekä suunnitella ja toteuttaa toimenpiteitä riskien hallitsemiseksi
- ▶ Toimenpiteiden toteuttamista ja tehokkuutta tulee seurata
- ▶ Tarvittaessa tulee tehdä yhteistyötä riskienhallinnassa kolmansien osapuolten kanssa
- ▶ Viestintä riskeistä asianomaisille osapuolille
- ▶ Riskienhallinta YTM:n (402/2013) noudattaminen muutoksissa

Inhimilliset ja organisatoriset tekijät

4. Tuki

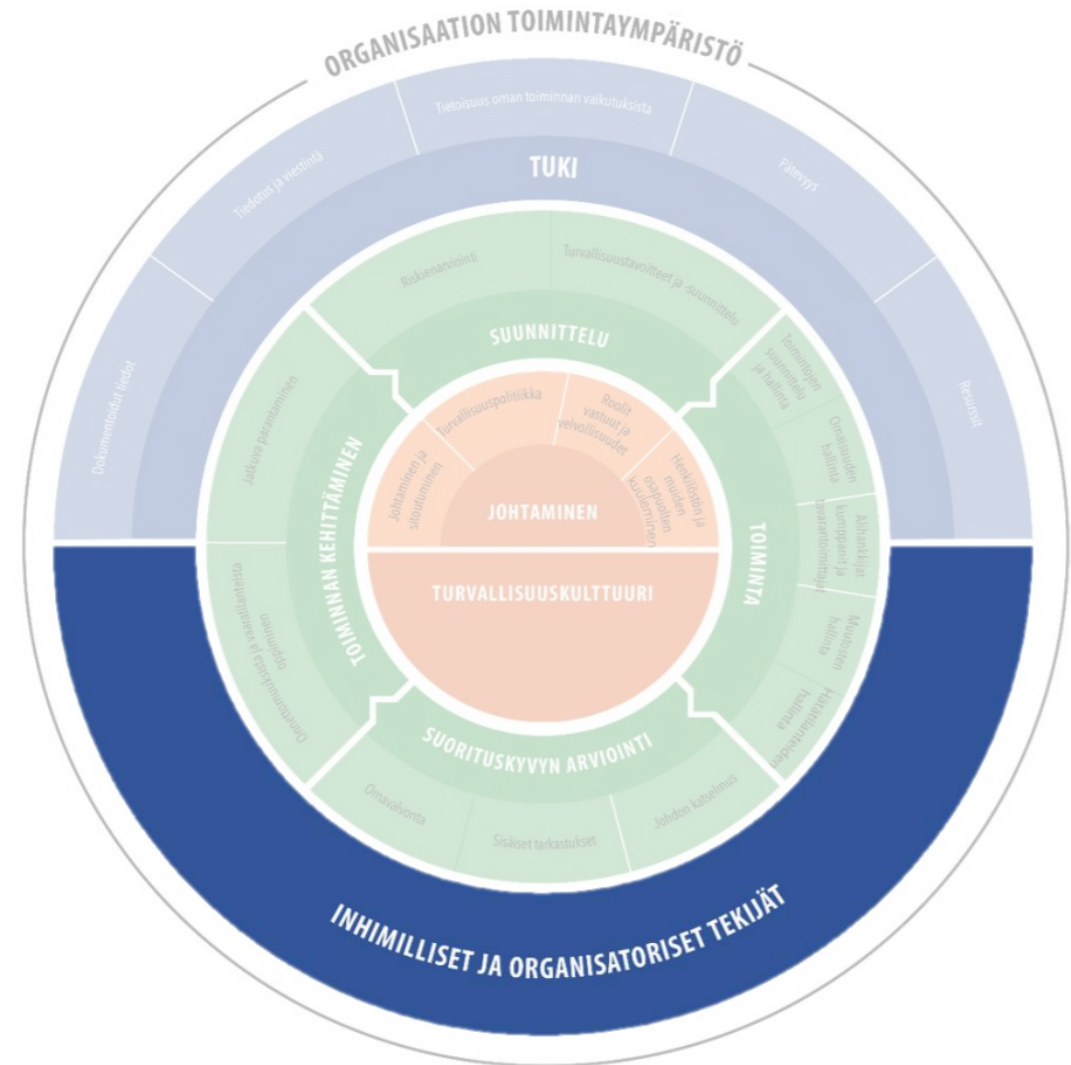
- 4.1 Resurssit
- 4.2 Pätevyys
- 4.3 Tietoisuus oman toiminnan vaikutuksista
- 4.4 Tiedotus ja viestintä
- 4.5 Dokumentoidut tiedot
- 4.6 Inhimillisten ja organisatoristen tekijöiden integrointi

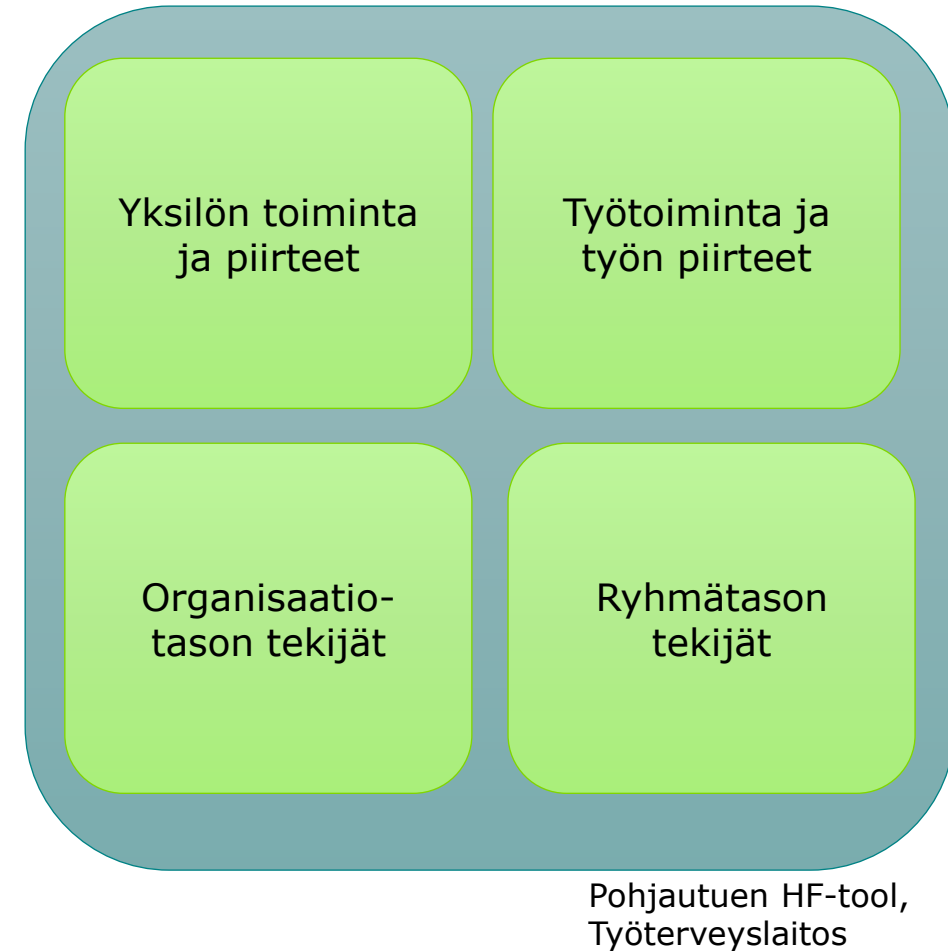
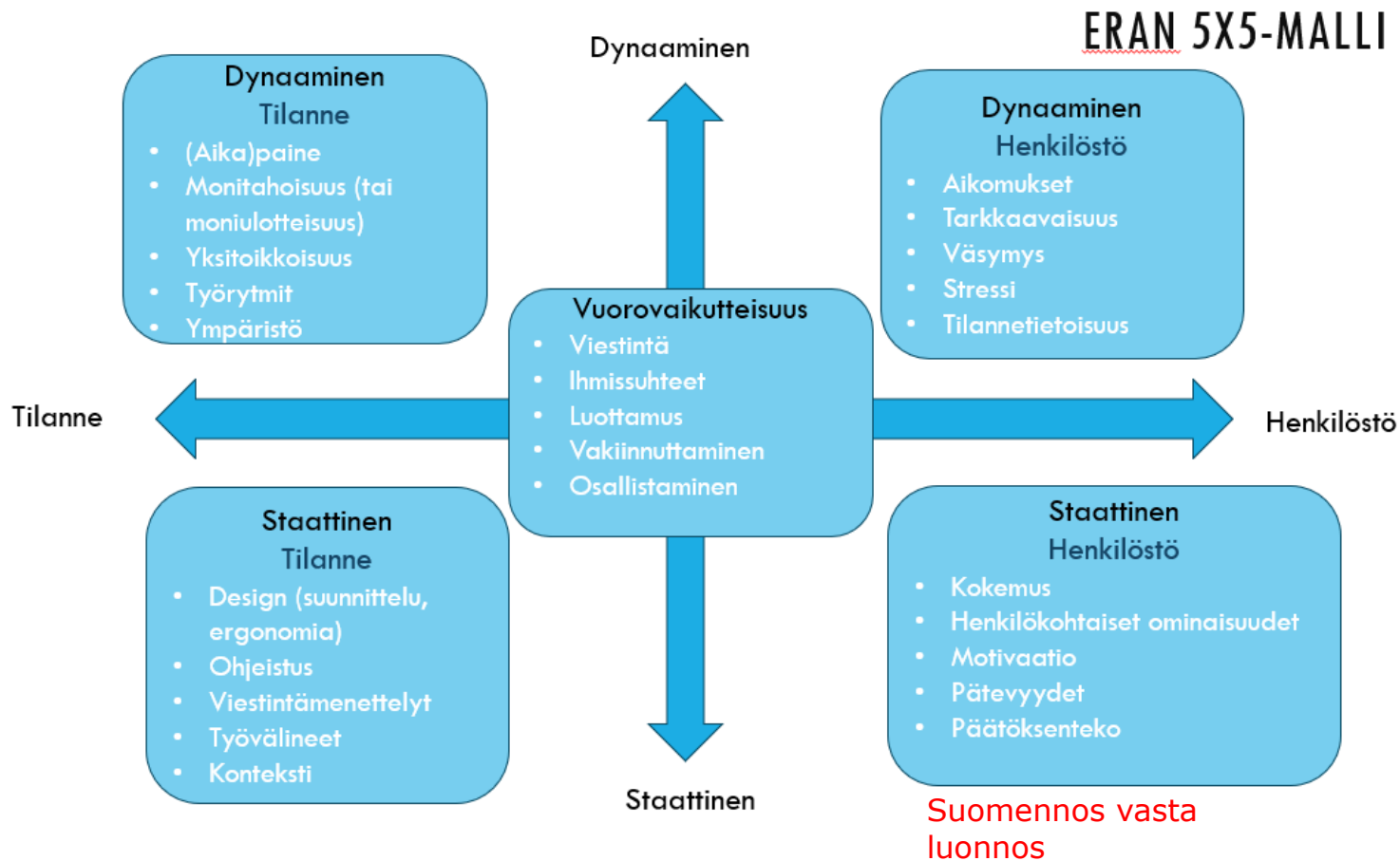
4.6 Inhimillisten ja organisatoristen tekijöiden integrointi

HOF viittaa systeemin komponenttien ja ihmisten väliseen **vuorovaikutukseen** ottaen huomioon käyttäytymisen kaikilla tasoilla, kuten yksilötasolla, tilannetasolla, ryhmätasolla, organisaatiotasolla tai kulttuurin tasolla

Tärkeä muistaa: tämä vuorovaikutus vaikuttaa ihmisten käyttäytymiseen. HOF ei ota ainoastaan huomioon ihmisiä vaan myös olosuhteita ja **työn tekemistä käytännössä.**

Inhimilliset ja organisatoriset tekijät

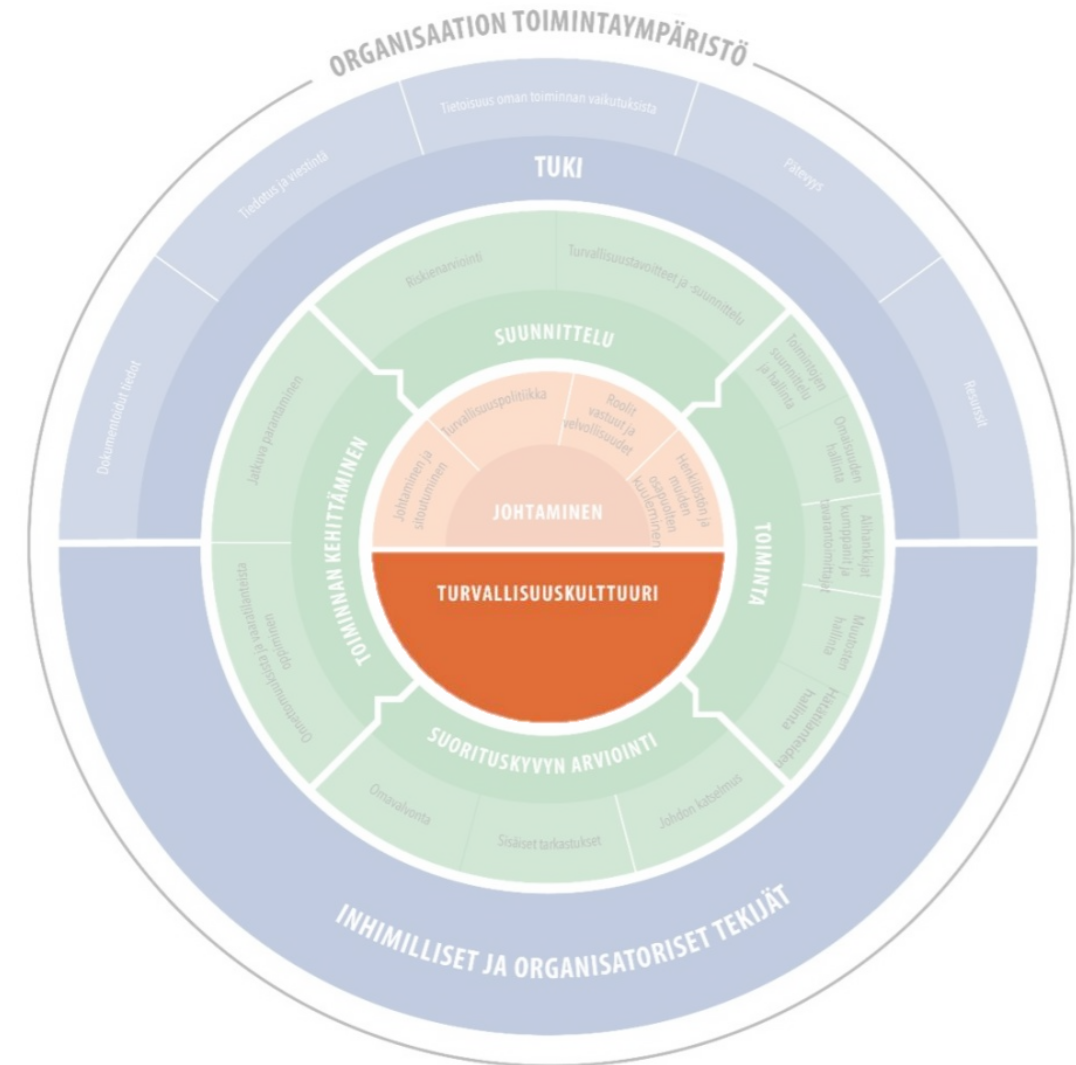
Inhimilliset ja organisatoriset tekijät

- ▶ Organisaation on osoitettava, että sillä on **systemaattinen lähestymistapa** inhimillisten ja organisatoristen tekijöiden **integroimiseksi** turvallisuusjohtamisjärjestelmään
- ▶ Systemaattisessa lähestymistavassa tulee huomioida:
 - Inhimillisten tekijöiden huomioon ottamiseksi luodaan **strategia**
 - Hyödynnetään alan **asiantuntemusta** sekä tunnustettuja menetelmiä (henkilöstön osaaminen ja koulutus)
 - Inhimillisiä ja organisatorisia tekijöitä huomioidaan läpi TJJ:n; mm. tavoitteissa, johtamisessa, **riskienhallinnassa**, osaamisen hallinnassa, poikkeamien hallinnassa jne.
- ▶ ERAn [HOF-sivut](#)
- ▶ Väyläviraston [HOF-sivut](#)
- ▶ [Turvallisesti raiteilla](#) –opas, Työterveyslaitos

Turvallisuuskulttuuri

7.2.3 Turvallisuuskulttuuri

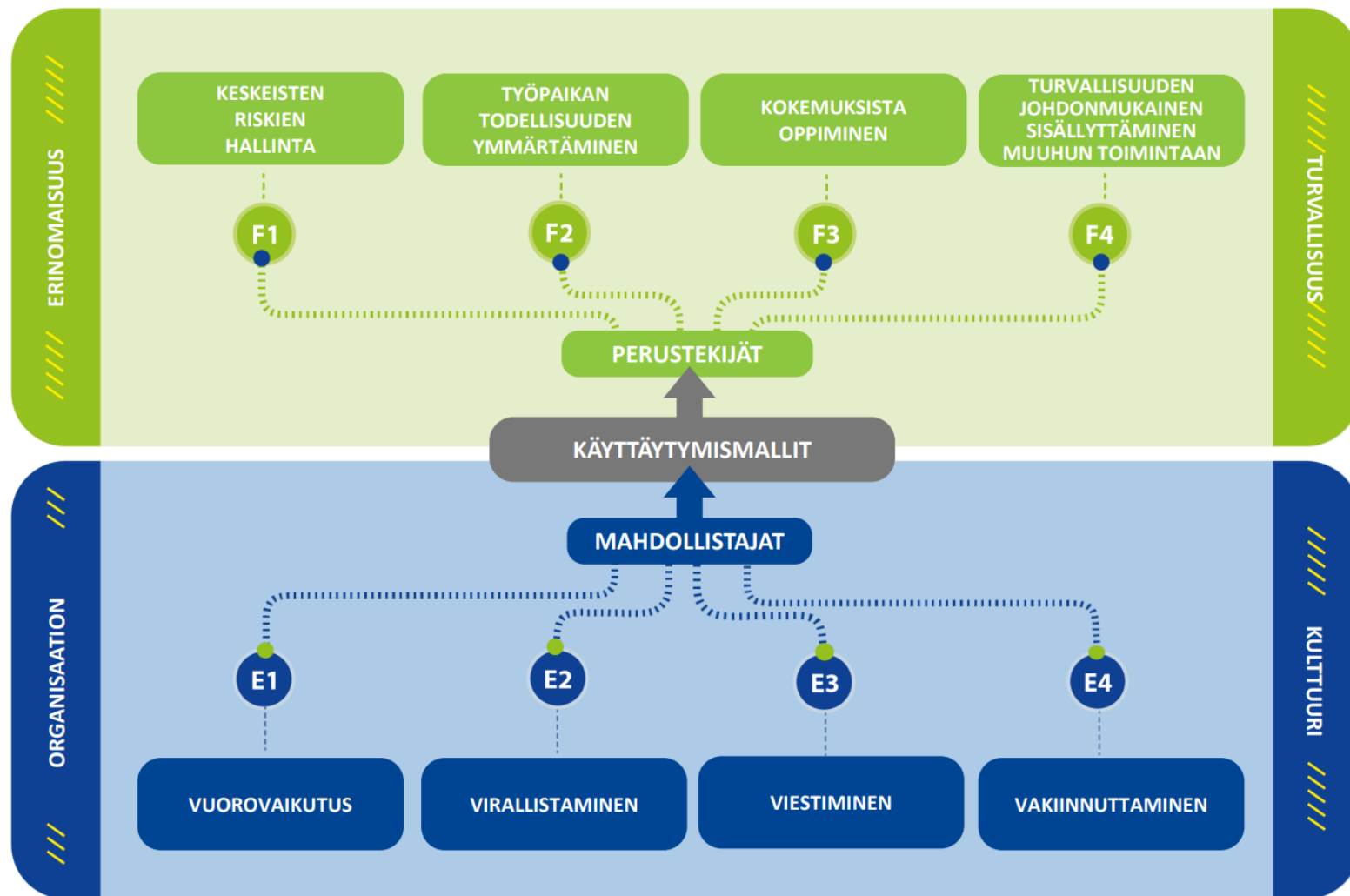
Organisaation on laadittava turvallisuuskulttuurinsa jatkuvaa parantamista varten **strategia**, joka perustuu asiantuntemuksen ja tunnustettujen menetelmien käyttöön sellaisten **käyttäytymiseen** liittyvien ongelmien tunnistamiseksi, jotka vaikuttavat turvallisuusjohtamisjärjestelmän eri osa-alueisiin, ja sellaisten toimenpiteiden käyttöön ottamiseksi, joilla puututaan kyseisiin ongelmiin.

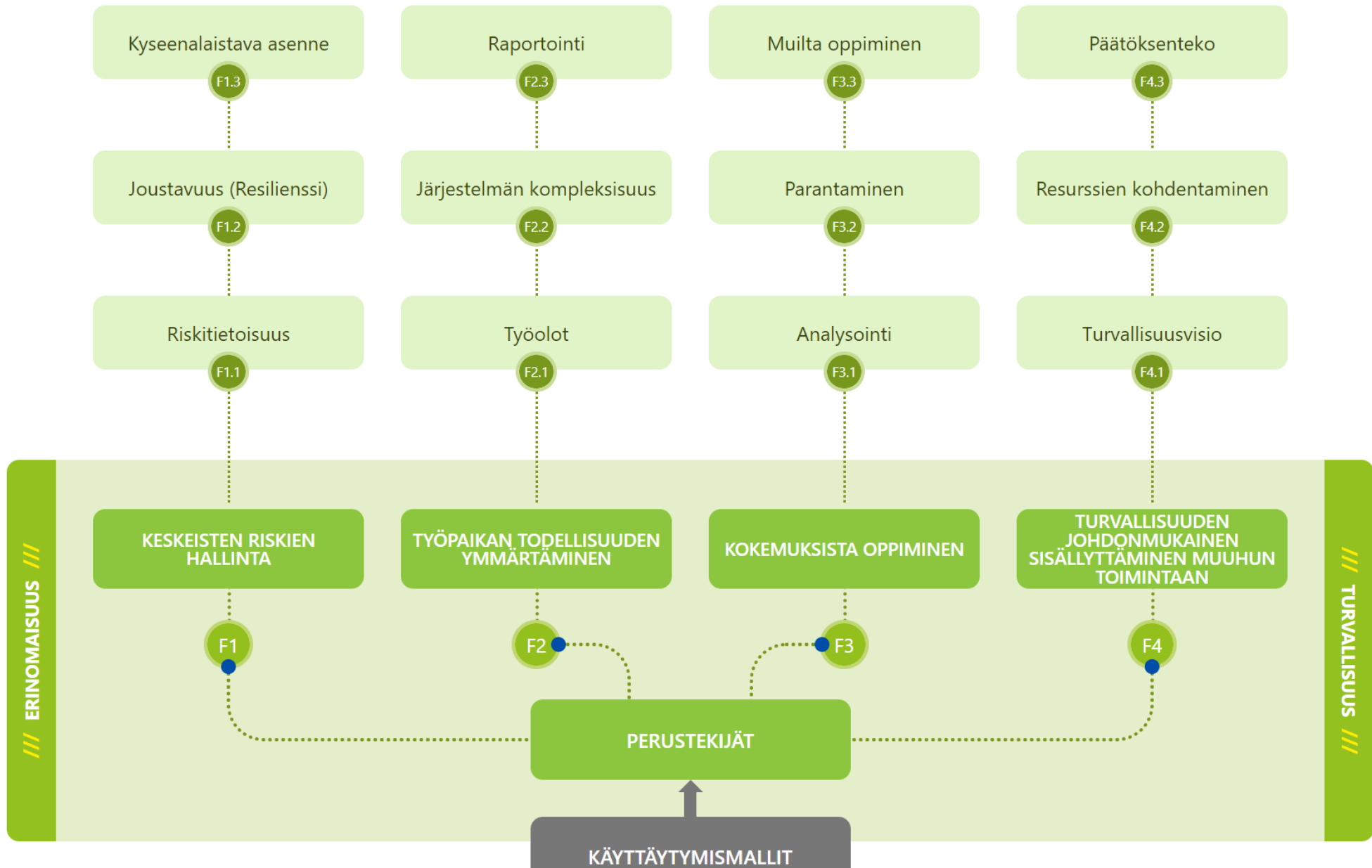
Hyvän turvallisuuskulttuurin kriteerit (Reiman 2023)

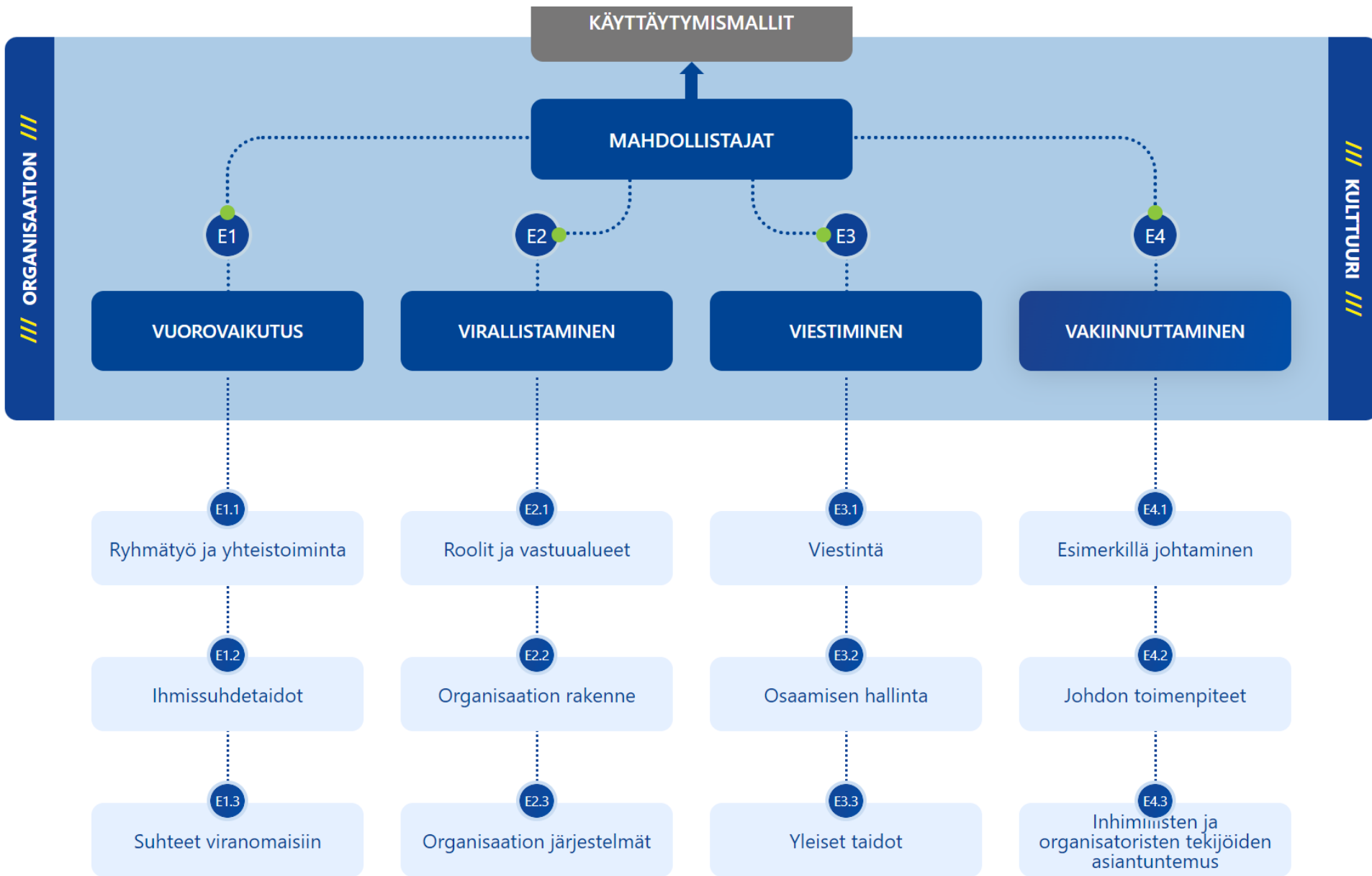
1. Turvallisuus on aito päämäärä kaikilla organisaation tasoilla
2. Turvallisuuden varmistaminen on systemaattista ja dokumentoitua
3. Monimutkaisuus (kompleksisuus) ja turvallisuuden systeeminen luonne ymmärretään
4. Organisaatiossa vallitsee avoimuus, luottamus ja toisten kunnioitus
5. Yhteistyötä ja tiedon jakamista arvostetaan ja edistetään
6. Toimintaa kehitetään ja epäkohtiin puututaan
7. Kysyvä ja kyseenalaistava asenne vallitsee kaikilla organisaation tasoilla
8. Organisaatiossa vallitsee hyvä tietoisuus toiminnan riskeistä
9. Organisaatiossa vallitsee ymmärrys työoloista ja niiden turvallisuusvaikutuksista sekä käytännön työtilanteesta (resurssit, osaaminen, muut toimijat)
10. Turvallisuus on integroitu toimintaan kaikilla tasoilla

Euroopan rautateiden turvallisuuskulttuurimalli 2.0

https://www.era.europa.eu/activities/safety-culture_en

Turvallisuuskulttuurin kehittäminen (Reiman 2023)

1. Älä kehitä vain turvallisuuskulttuuria
2. Kehitä tavoitteellisesti ja systemaattisesti
3. Kehitä rakenteita, toimintatapoja, vuorovaikutusta, johtamista, osaamista, teknologiaa
4. Seuraa kulttuurin kehittymistä aktiivisesti ja arvioi kokonaisvaltaisesti aika ajoin
5. Resursoi kehittäminen, varmista riittävä turvallisuuskulttuuri- ja johtamisosaaminen sekä osaajien ”lupa” kehittää
6. Hyödynnä turvallisuuskulttuurin ideaalimalleja vahvuuksia ja heikkouksia arvioitaessa
7. Kulttuuriin voidaan vaikuttaa ja sitä voi systemaattisesti kehittää
8. Turvallisuuskulttuurin kehittämisen pitää palvella organisaation tavoitteita

Turvallisuuskulttuuria on kehitettävä laaja-alaisesti ja pitkäjänteisesti, monenlaisia menetelmiä ja lähestymistapoja systemaattisesti hyödyntäen

Kiitos!

Turvallisuuspoikkeamien raportointi ja kerättyjen tietojen hyödyntäminen

Helsinki 24.9.

Turvallisuuspoikkeamien ilmoittamista käsittelevät säädökset ja ohjeet

- ▶ Raideliikennelaki 165 §, [linkki lakiin](#)
 - ▶ *”Rautatieliikenteen harjoittajan, rataverkon haltijan, 159 §:ssä tarkoitetun toiminnanharjoittajan ja kaupunkiraideliikenteen rataverkon haltijan on sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, **ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle niiden tietoon tulleista onnettomuuksista ja vaaratilanteista.**”*
 - ▶ *”Liikenne- ja viestintävirasto **voi antaa tarkempia määräyksiä** onnettomuuksiin ja vaaratilanteisiin liittyvien tietojen ilmoittamisesta.”*
- ▶ Määräys: Rautatiejärjestelmän turvallisuus, [linkki määräykseen](#)
 - ▶ Kuvattu onnettomuuksia ja vaaratilanteita koskevien tietojen ilmoittaminen
- ▶ Ohje raideliikenteen häiriöiden ilmoittamisesta, [linkki ohjeeseen](#)
 - ▶ Onnettomuuksien ja vaaratilanteiden lisäksi kuvattu häiriöihin liittyvien ensitietojen ilmoittamisen käytännöt

Onnettomuuksista ja vaaratilanteista ilmoittaminen

- ▶ Ilmoitusvelvollisuus koskee onnettomuuksia ja vaaratilanteita
 - ▶ **Onnettomuus** = ei-toivottu tai tahaton äkillinen tapahtuma tai tällaisten tapahtumien ketju, jolla on haitallisia seurauksia
 - ▶ **Vaaratilanne** = tapahtuma, joka ei ole onnettomuus, mutta joka vaarantaa raideliikenteen turvallisuuden
- ▶ Ilmoitus tulee tehdä viimeistään viiden päivän kuluttua tapahtumasta
- ▶ Jos kaikkia tietoja ei ole viiden päivän kuluessa saatavilla, ilmoitetaan saatavilla olevat tiedot ja täydennetään puuttuvat tiedot välittömästi, kun niihin liittyvät selvitykset on valmistuneet

"Jos on epäselvää, edellyttääkö tapaus ilmoituksen tekemistä, kannattaa ilmoitus tehdä."

Ilmoitettavat tiedot

- ▶ Lyhyt kuvaus ilmoitettavasta tapahtumasta
- ▶ Tapahtuman ajankohta ja paikka
- ▶ Tapahtumatyyppi
- ▶ Tapahtuman osalliset
- ▶ Arvio tapahtuman syntymiseen johtaneista tekijöistä
- ▶ Tapahtuman aiheuttamat vahingot ja seuraukset
- ▶ Tapahtuman yhteyshenkilö

Sähköinen lomake turvallisuuspoikkeamien ilmoittamiseen (uudistettu 03/2024)

The screenshot shows the Traficom website's online form for reporting safety incidents. The header includes the Traficom logo and the text 'Liikenne- ja viestintävirasto'. A navigation bar shows 'Etusivu > Raideliikenneturvallisuusilmoitus'. The main heading is 'Raideliikenneturvallisuusilmoitus'. Below it is a progress bar with four steps: 1. Ilmoittajan tiedot (highlighted), 2. Tapahtuman tiedot, 3. Tarkista tiedot, and 4. Vahvistus. The 'Ilmoittajan tiedot' section includes the source 'LÄHDE: LIIKENNEASIOIDEN REKISTERI 25.3.2024 15:17', a note about mandatory fields marked with an asterisk, and a section for 'RAPORTOIJAN ON *' with radio buttons for 'organisaatio' and 'yksityishenkilö'. There are input fields for 'NIMI *', 'PUHELINNUMERO' (with a note 'Kansainvälisessä muodossa' and a help icon), and 'SÄHKÖPOSTIOSOITE *'. At the bottom are links for 'Keskeytä' and 'Seuraava >'. A sidebar on the right contains a section 'Apua asiointiin' with contact information for rail, metro, and city rail incidents.

- ▶ Lomakkeen sijainti:
<https://asiointi.traficom.fi/asiointi/raideliikenne/turvallisuusilmoitus>
- ▶ Tiedot siirtyvät suoraan Traficomin poikkeamienhallintajärjestelmään
- ▶ Tapahtumia voi raportoida sekä organisaation edustajana että yksityishenkilönä
- ▶ Samalla lomakkeella voi raportoida sekä rautatieliikenteessä että kaupunkiraideliikenteessä tapahtuvia turvallisuuspoikkeamia

Tietojen hyödyntäminen

- ▶ Kansallisen rautatieliikenteen turvallisuuden tilakuvan ylläpitäminen
 - ▶ Säännölliset yhteenvedot tapahtuneista poikkeamista
 - ▶ Tapahtuneiden poikkeamien tarkastelu ja mahdollisista muutoksista keskustelu → lisäselvityspyyntöjä tarvittaessa
- ▶ Rautateiden turvallisuuden vuosikertomuksen laadinta
 - ▶ Tietojen raportointi Euroopan rautatievirastolle
- ▶ Traficominn toiminnan riskiperusteinen ohjaaminen

Ilmoitettuja tietoja käsitellään
luottamuksellisesti

TRAFICOM
Liikenne- ja viestintävirasto

**Rautateiden turvallisuuden
vuosikertomus 2022**

Traficominn julkaisuja
19/2023

Rautateiden turvallisuuden
vuosikertomus 2022

Muuta ajankohtaista

- ▶ [Määräyshankepääätös](#): Määräys raideliikenteen häiriöiden ilmoittamisesta.
 - ▶ 3.2.2022 voimaan tullut ohje raideliikenteen häiriöiden ilmoittamisesta muutetaan määräykseksi
- ▶ Määräyksen sisältö: raideliikenteen (sis. kaupunkiraideliikenne) erilaiset häiriötilanteet ja niistä Traficomille ilmoittamisen tavat aikatauluineen. Määräys sisältää myös häiriöluokitteluja, jotka tukevat toimijoita häiriöiden vakavuusluokittelussa.
- ▶ Määräys oli lausuttavana kesäkuussa 2024. Lausuntopalaute on käyty läpi ja sen perusteella tehty pieniä muokkauksia sisältöön.
- ▶ Määräyksen voimaantuloa on päätetty lykätä siihen asti kun NIS2-direktiivin soveltaminen alkaa (18.10.2024) → Määräyksen sisältö NIS2-direktiivin mukaiseksi (ei heti päivitystarvetta)

Kiitos!

Lisätietoja

Onnettomuuksista ja vaaratilanteista ilmoittaminen:

Anne Silla,
anne.silla@traficom.fi

Häiriöilmoittamiseen liittyvä määräys:

Jouko Pirttimäki,
jouko.pirttimaki@traficom.fi

TRAFICOM

Liikenne- ja viestintävirasto

TRAFICOM

Liikenne- ja viestintävirasto

Raideliikenteen varautuminen ja toimintavarmuus

Jouko Pirttimäki
Helsinki 24.9.2024

Esityksen sisältö

- ▶ Toimintavarmuus/varautuminen – mitä se on?
- ▶ Valmiuslaki = ”Viranomaisten toimivaltuuslaki”
- ▶ (Puolustustilalaki)
- ▶ Laki Liikenne- ja viestintävirastosta
- ▶ YTS2017
- ▶ Pelastuslaki
- ▶ Raideliikennelaki/Laki liikenteen palveluista
- ▶ Traficom määräys, Valmiussuunnittelun järjestäminen liikennejärjestelmässä
- ▶ (Kokonaisturvallisuuden sanasto)

Toimintavarmuus – Varautuminen mitä se on?

- ▶ (YTS2017): *"Toiminta, jolla varmistetaan tehtävien mahdollisimman häiriötön hoitaminen ja mahdollisesti tarvittavat tavanomaisesta poikkeavat toimenpiteet"*.
- ▶ Varautumisen velvoitteet tulevat aina säädöksistä.
- ▶ Varautuminen ja toimintavarmuus luodaan arjessa => ei varauduta poikkeusoloihin vaan varaudutaan toimimaan kaikissa tilanteissa ml. normaaliolojen häiriötilanteet.
- ▶ Arjen toimintakyky varmistaa toiminnan jatkuvuuden myös poikkeusoloissa.
- ▶ Varautuminen/toimintavarmuus on siis paljon muutakin kuin sotaan varautumista. HUOM! Onnettomuuksiin varautuminen!
- ▶ **Raideliikenteessä varautumisen lähtökohta on aina voimassaoleva turvallisuuslupa (IM), turvallisuustodistus (RU) tai kaupunkiraideliikenteen toimija tai yksityisraiteen haltija. Ilman näitä varautumisvelvoitetta ei ole.**
- ▶ Jatkuvuussuunnittelu, valmiussuunnittelu, varaukset, koulutus ja harjoittelu
- ▶ **Harjoittelu=harjoitellaan vain niitä asioita, joita arjessakin tehdään**

Valmiuslaki 83§ Rautatiekuljetusten järjestäminen poikkeusoloissa

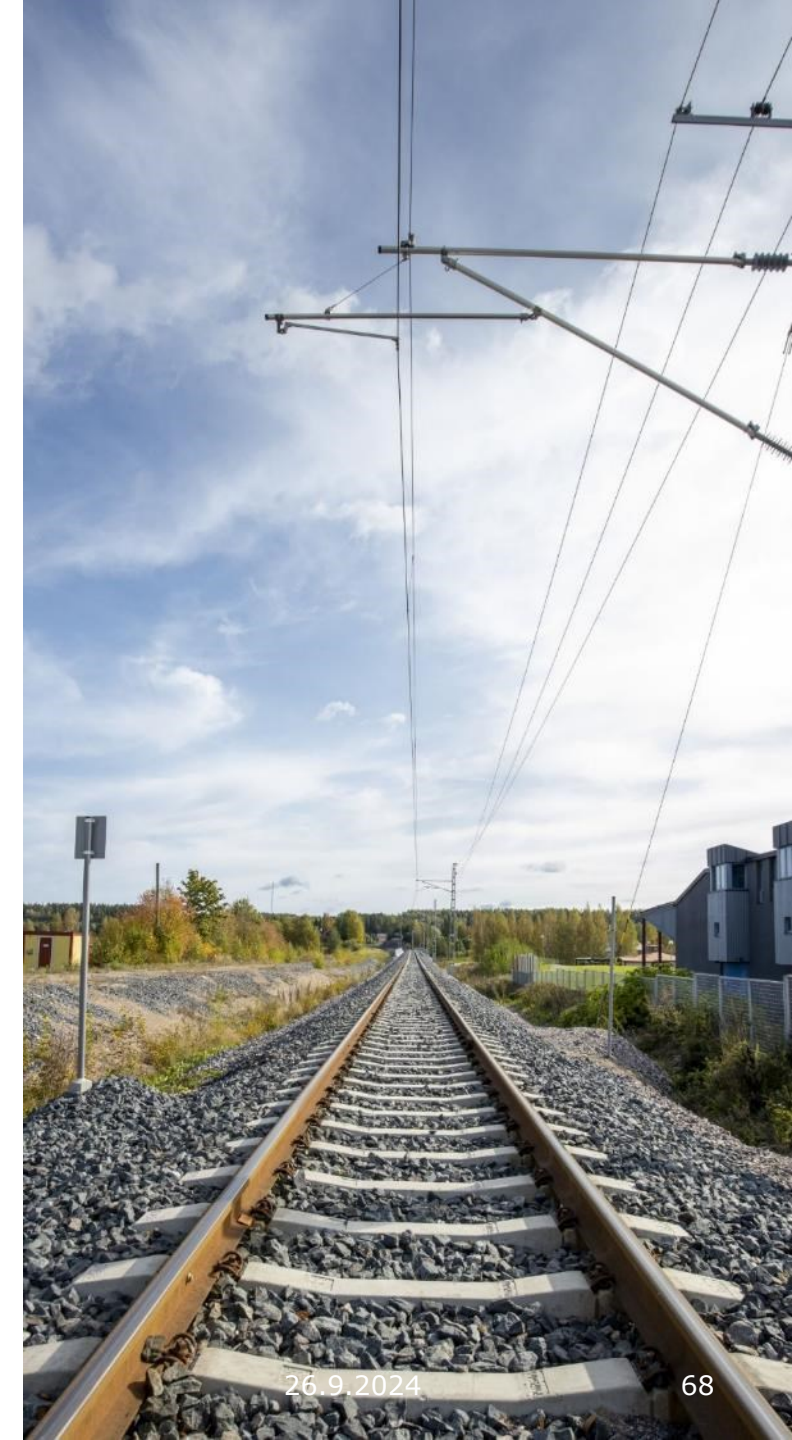
- ▶ 83 § ([8.7.2022/706](#))
- ▶ Rautatiekuljetusten järjestäminen poikkeusoloissa
 - ▶ Poikkeusolot on puhtaasti lainsäädännön termi ja koskettaa vain viranomaisia!
 - ▶ Poikkeusoloissa normaalilainsäädäntö on aina edelleen voimassa!
- ▶ varmistetaan maanpuolustuksen, yhteiskunnan toimivuuden sekä väestön turvallisuuden ja toimeentulon kannalta välttämättömät kuljetukset sekä hoidetaan muut yhteiskunnan kannalta tarpeelliset kuljetukset.
- ▶ liikenne- ja viestintäministeriö voi päätöksellään rajoittaa rautatieyrityksen muuta toimintaa ja velvoittaa rautatieyrityksen hoitamaan yhteiskunnan toimivuuden tai maan talouselämän kannalta välttämättömiä kuljetuksia.
- ▶ Väylävirasto voi muuttaa rautatielainsäädännön nojalla tehtyä päätöstä ratakapasiteetin myöntämisestä, jos rautatiekuljetusten uudelleen järjestäminen sitä välttämättä vaatii.
- ▶ HUOM! Normaaliolojen vakavissa häiriötilanteissa Traficomilla on oikeus rajoittaa ratakapasiteettia!!

Valmiuslaki 84§ Kiireelliset evakuointikuljetukset

Valmiuslaki 85§ LVM toimivalta määrätä kuljetuksista

- ▶ **84§:** Liikenne- ja viestintäministeriö voi 3 §:n 1, 2 ja 4–6 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa määrätä luvanvaraista liikennettä harjoittavan liikenteenharjoittajan, rautatieyrityksen..... hoitamaan poikkeusolojen takia välttämättömiä henkilöiden ja omaisuuden evakuointikuljetuksia.
- ▶ Kuljetukset on hoidettava ilman aiheetonta viivytystä.
- ▶ **85§:** Maanpuolustuksen, väestönsuojelun ja yhteiskunnan toimivuuden turvaamisen sekä yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen varmistamisen kannalta välttämättömien kuljetusten turvaamiseksi 3 §:n 1, 2 ja 6 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa liikenne- ja viestintäministeriö voi antaa viranomaisille määräyksiä eri kuljetusmuotojen yhteistoiminnasta yksilöidyn kuljetuksen tai kuljetusten hoitamiseksi. Ministeriö voi myös päätöksellään velvoittaa luvanvaraista liikennettä harjoittavan liikenteenharjoittajan, rautatieyrityksen..... hoitamaan kuljetuksen päätöksessä yksilöidyllä tavalla, jos kuljetusta ei voida hoitaa muulla tavalla.
- ▶ Myös poikkeusoloissa toimitaan aina markkinaehtoisesti niin pitkään kuin mahdollista!!

Laki liikenne- ja viestintävirastosta 935/2018

► 2§ Viraston tehtävät

- 13) huolehtii oman toimintansa varautumisesta normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin, edistää ja **valvoo** liikennejärjestelmän ja sähköisen viestinnän toimintavarmuutta sekä tukee toimialallaan yhteiskunnan yleistä varautumista normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan vastuulla olevat tehtävät YTS2017

- ▶ 28. Sähköisten viestintäpalvelujen käytettävyyden ja saatavuuden varmistaminen
- ▶ 30. Polttoainehuollon turvaaminen
- ▶ 32. Sää-, meri- ja olosuhdepalvelujen saatavuuden varmistaminen
- ▶ **33. Liikennepalvelujen käytettävyyden ja saatavuuden varmistaminen**
- ▶ 34. Liikenne- ja viestintäverkkojen turvallisuuden ja toimintavarmuuden varmistaminen
- ▶ **35. Suomen huoltovarmuuteen ja ulkomaankauppaan liittyvien kuljetusten jatkuvuuden varmistaminen**
- ▶ **Henkinen kriisinsietokyky = Resilienssi!!**

Sektorisääntely

- ▶ Raideliikennelaki (1302/2018, 171§)
- ▶ Laki liikenteen palveluista (320/2017, 7 luku 66§)
- ▶ Valmiussuunnitelun laatiminen liikennejärjestelmässä (TRAFICOM/308489/03.04.04.00/2019)
- ▶ Kaupunkiraideliikennemääräys (TRAFICOM/52247/03.04.02.00/2023, 4.13, 5)

Raideliikennelaki 171§ (1302/2018)

► 171§ Varautuminen

- ❖ *”Rataverkon haltijan, liikenteenohjauspalvelua tarjoavan yhtiön tai yhteisön ja 159 §:ssä tarkoitetun toiminnanharjoittajan on varauduttava poikkeusoloihin ja huolehdittava siitä, että niiden toiminta jatkuu mahdollisimman häiriöttömästi myös valmiuslaissa ([1552/2011](#)) tarkoitetuissa **poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa.**”*
- ❖ Valmiussuunnitteluvuote
- ❖ *”Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitetusta normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumisesta. **Lisäksi Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa teknisiä määräyksiä, jotka koskevat valmiussuunnitelman tarkempaa sisältöä ja laadintaa.**”*

Raideliikennelaki 172§

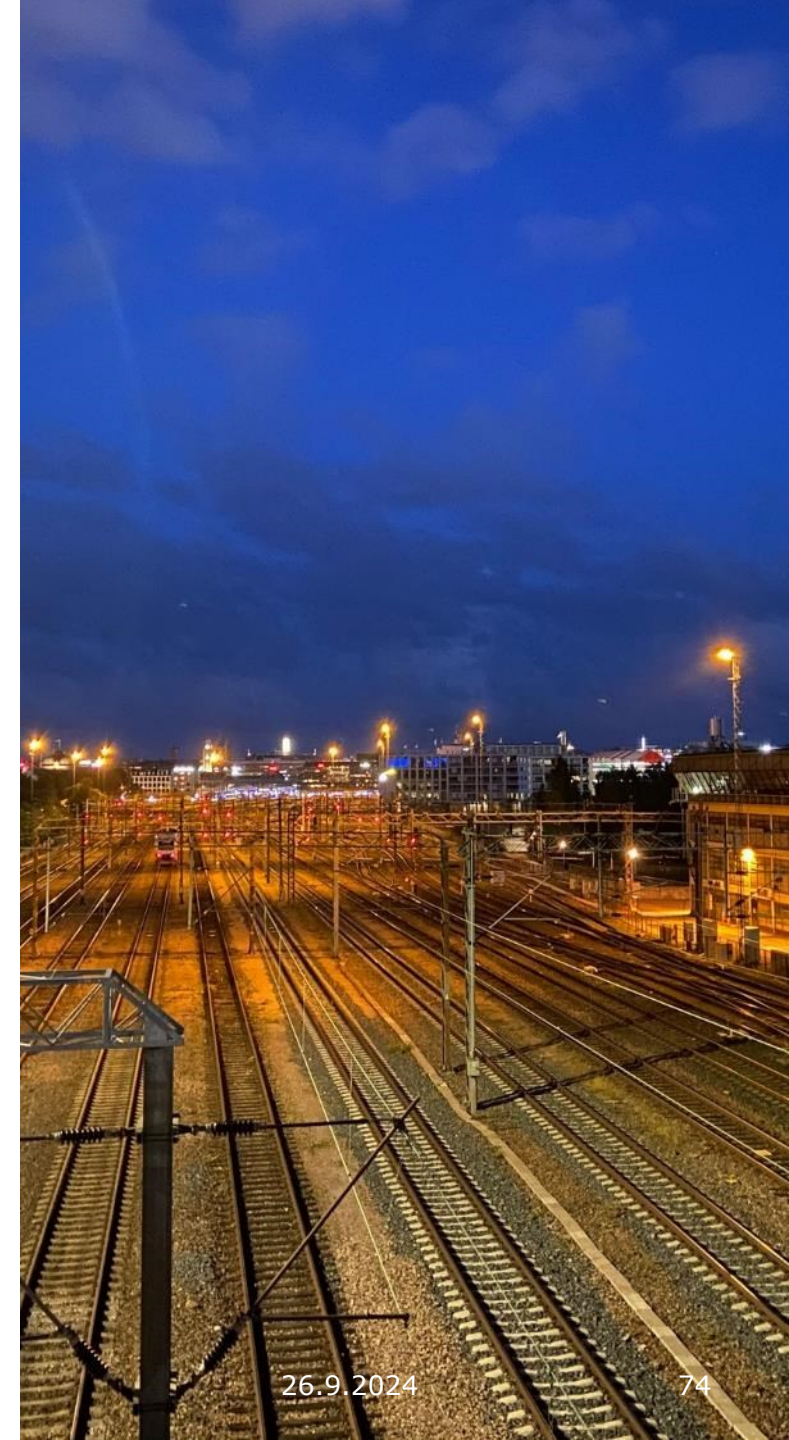
- ▶ 172§ Tilannekuvan muodostamiseksi tarvittavien tietojen ilmoittaminen
- ▶ *”Rautatieliikenteen harjoittajan, rataverkon haltijan, liikenteenohjauspalvelua tarjoavan yhtiön tai yhteisön ja 159 §:ssä tarkoitetun toiminnanharjoittajan on sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle viipymättä sellaisista niiden tietoon tulleista tapahtumista, jotka voivat vaikuttaa tilannekuvan muodostamiseen. Liikenne- ja viestintävirasto voi pyytää ilmoittajalta lisätietoja ilmoitetusta tapahtumasta.”*
- ▶ Tiedon salassapitovelvoite viranomaiselle
- ▶ *”Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä ilmoitettavista tapahtumista sekä niiden ilmoittamisesta.”*
 - ▶ => Ohje raideliikenteen häiriöiden ilmoittamisesta (TRAFICOM/428478/03.04.02.01/2021) => Määräys raideliikenteen häiriöiden ilmoittamisesta 2024

Laki liikenteen palveluista(320/2017)

► 6 Luku 58§, Varautumisvelvollisuus rautatieliikenteessä

- *”Rautatieliikenteen harjoittajan on varauduttava normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin ja huolehdittava siitä, että sen toiminta jatkuu mahdollisimman häiriöttömästi myös valmiuslaissa tarkoitetuissa poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa.”*
- *”Valmiussuunnitelmaan on lisäksi sisällytettävä tiedot siitä, minkälaista apua rautatieyritys tarjoaa matkustajille rautatieliikenteen matkustajien oikeuksista ja velvollisuuksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/782, jäljempänä **rautatievastuuasetus**, 20 artiklan mukaisesti, jos liikennepalveluissa ilmenee vakava häiriö. [\(19.1.2023/88\)](#)”*
- *Lisäksi rautatievastuuasetuksen 27 artiklassa säädetään matkustajien henkilökohtaiseen turvallisuuteen liittyen. (viranomaisvastuita vielä selkiytettävä)*

Traficomın varautumisen valvonta

- Traficom toteuttaa toimijoiden varautumisen valvontaa mm. auditoinnein ja tarkastuksin vuosittain julkaistavan valvontasuunnitelmansa mukaisesti (Traficom.fi – valvontasivuille).
- Valvonnassa ei etsitä virheitä vaan edesautetaan ja yhdessä valvottavan organisaation kanssa etsitään keinoja toimijoiden toimintavarmuuden kehittämiseksi.
- Traficomın keskeisenä tehtävänä on osaltaan tukea ja mahdollistaa yhteiskunnan kriittisten rautatie ja kaupunkiraideliikenteen (työssäkäynti) turvallisten ja toimintavarmojen kuljetusten varmistamista.
- Keskiössä on aina toimijat.
- Elinkeinoelämä mahdollistaa hyvinvointisuomen.

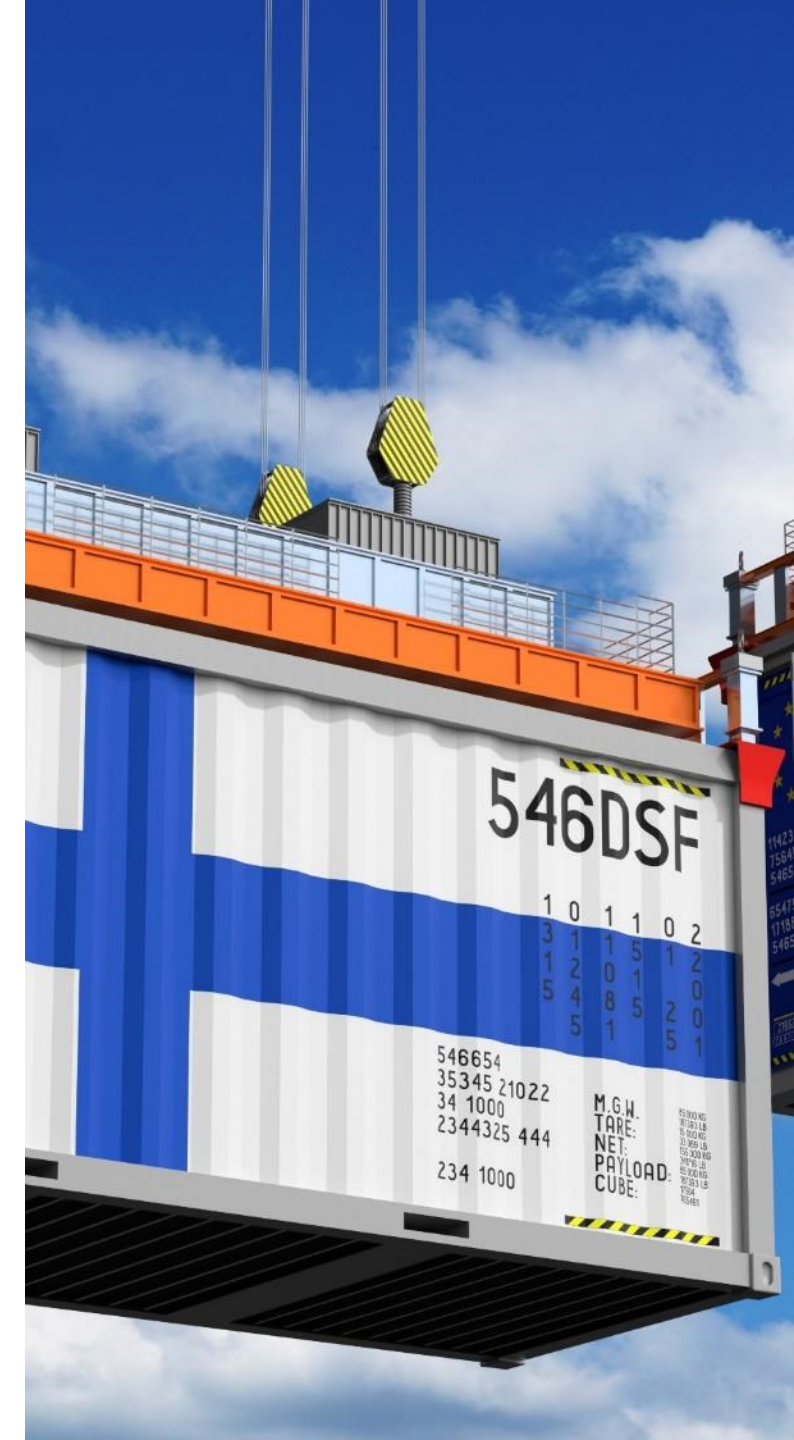
Määräys valmiussuunnittelun järjestäminen liikennejärjestelmässä TRAFICOM/308489/03.04.00/2019

- ▶ Määräyksenantovaltuus sekä raideliikennelaissa että laissa liikenteen palveluista.
- ▶ Määräys kattaa kaikki muut liikennemuodot pl. merenkulku, josta säädöksenantovaltuus valtioneuvostolla asetuksella.
- ▶ **Tavoitteena on varmistaa yhteiskunnan elintärkeiden kuljetusten varmistaminen kaikissa turvallisuustilanteissa. (Puolustusvoimat, Huoltovarmuus, elinkeinoelämän kuljetukset, vienti ja tuonti)**
- ▶ Liikenteenhallinnon alalla ensimmäinen ”varautumisesta” annettu määräys. (Vaatimus koskee vain valmiussuunnittelua, ei yleistä varautumista)
- ▶ Raideliikenteessä valmiussuunnittelovelvoite koskee kaikkia raideliikenteen toimijoita pl. museaaliset toimijat.
- ▶ Vaatimukset kattaa kaikkia liikennemuotoja koskevia yleisiä velvoitteita valmiussuunnittelun sisällöstä, mutta myös liikennemuotoisia erityispiirteitä.
- ▶ Raideliikenteen materiaalivarautumisen varmistaminen.
- ▶ Määräyksen tueksi toimijoille laadittu ”OHJE VALMIUSSUUNNITELMAN LAATIMISEKSI RAIDELIIKENTEESSÄ”, (TRAFICOM/476242/03.04.02.01/2020) helpottamaan valmiussuunnittelun laadintaa.

Tärkeitä yksityiskohtia valmiussuunnitelmamääräyksestä

- ❖ Yksityiskohtaisia velvoitteita toimijoille, joiden avulla kriittiset toiminnot pyritään varmistamaan kaikissa olosuhteissa (parantaa kriittisten kuljetusten turvaamista)
- ❖ Junaliikenteen ohjaukselle erityisvaatimus varmistaa junaliikenteen ohjaus vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa kolme eri toiminnan tasoa.
Vihreä=> normaaliliikenne, Keltainen=>vakava häiriö, Punainen=>poikkeusolot
 - Väylävirasto laatii yksityiskohtaisen ohjeistuksen (toimintaohjauksen) junaliikenteen mahdollistamiseksi myös poikkeusoloissa.
- ❖ Painopiste normaaliolojen häiriötilanteet, poikkeusoloja unohtamatta.(riskien hallinta, kriittinen rataverkko, kriittisen materiaalin varaaminen, VAP, koulutukset, harjoittelu sekä arjen vakaviin häiriöihin varautuminen.
- ❖ Alihankintaa ja palveluntuottajia koskettava varautumisvelvoite ulotettu mukaan määräykseen.
- ❖ Määräyksen päivittäminen aloitetaan 2024 puolella ja tehdään yhteistyössä toimijoiden kesken.

- ❖ Toimijoilla tulee olla määräyksen vaatimusten mukainen valmiussuunnitelma.
- ❖ Raideliikenteessä lain sekä määräysten velvoite koskee kaikkia toimijoita (n. 150 kpl), museoliikenteen harjoittajia lukuun ottamatta.
- ❖ Määräyksen tueksi toimijoille on laadittu erillinen yksityiskohtaisempi ohje tukemaan valmiussuunnitelman laadintaa.
- ▶ Määräyksen vaatimuksen kohtaa avattu ohjeessa havainnollisella kuvauksella sekä rautatieliikenteen harjoittajalle että rataverkon haltijalle.

Traficomin valvonnan havaintoja toimintavarmuudesta/varautumisesta

- ▶ Riskienhallinnassa erityisesti raideliikenteen varautumiseen liittyen vielä kehitettävää toimijoilla
- ▶ Kriittisen raidemateriaalin turvaaminen (HVK selvitykset: Kriittinen raidemateriaaliselvitys sekä 2024 Kriittisen raidemateriaalin minimitarveselvitys RAIMI)
- ▶ Kriittiset palveluntuottajat + alihankkijat
- ▶ Harjoitukset
- ▶ Oman toiminnan arviointi
- ▶ Emme odota täydellisyyttä, vaan Traficom pyrkii auttamaan ja ohjaamaan vaatimusten ja valvonnan kautta toimijoita oikeaan suuntaan valmiussuunnitelman kehittämiseksi. **Olennaista on toimintakyky!**

Hyvät käytännöt

- ▶ Valmiussuunnitelman pohjana on toiminut toimijan suorittama riskien arviointi.
- ▶ Rataverkon kunto on kohentunut ja sitä kautta häiriönsietokyky on parantunut.
- ▶ Ymmärrys varautumisen ja jatkuvuussuunnittelun merkityksestä oman liiketoiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi.

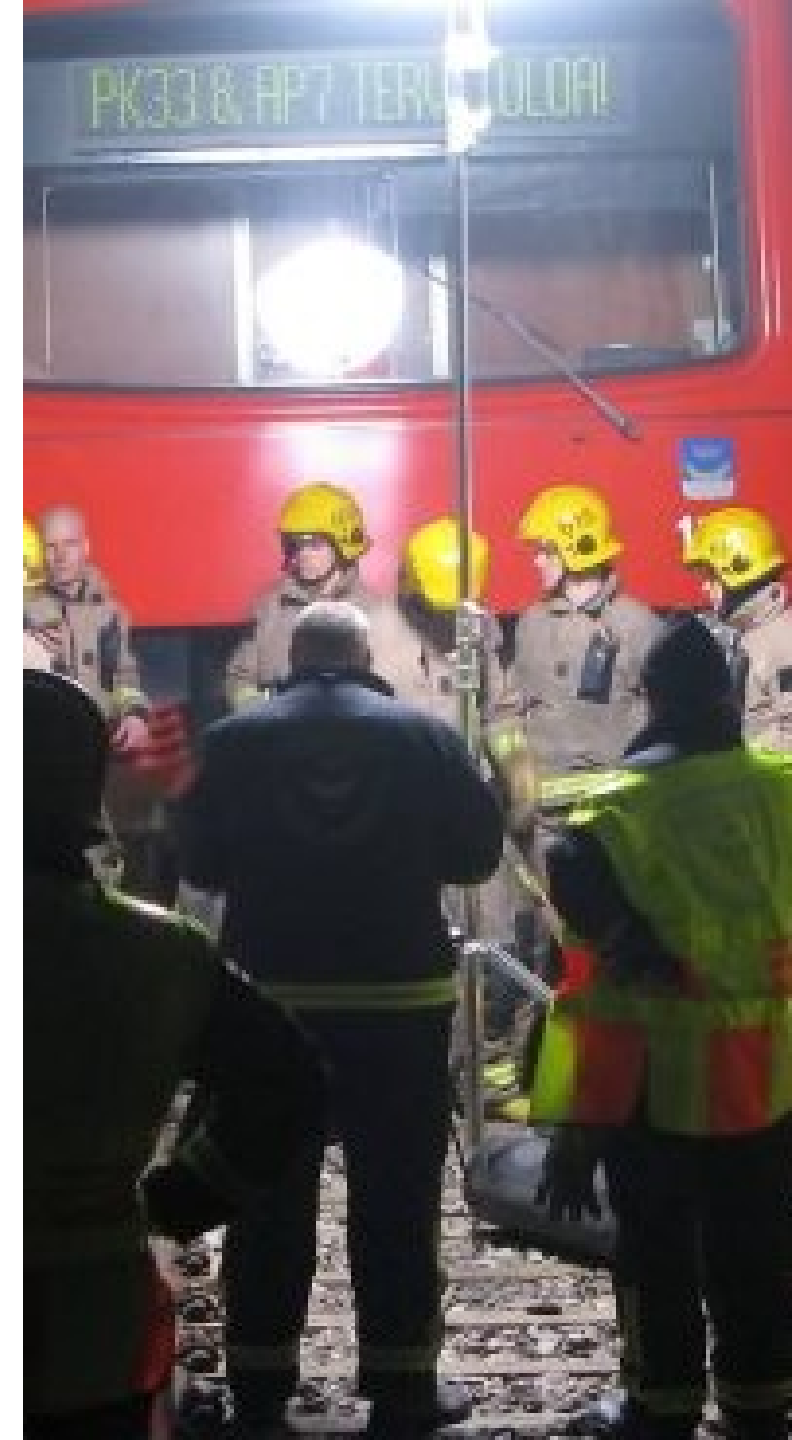
Uhat ja riskit

- ▶ Sähkön saanti
 - ▶ Hybridivaikuttaminen
 - ▶ Kyberuhat
 - ▶ Materiaalivarautuminen (toimitusajat)
 - ▶ Radan- ja kaluston kunnossapito
 - ▶ Osaaminen/resurssit = toimintakyky
 - ▶ Alihankintasopimukset
-
- ▶ Selvityksen alla 2024 raideliikenteen riskit huoltovarmuuden näkökulmasta.
 - ▶ Jalkauttaminen toimijoille selvityksen valmistuttua.

Varautumisen koulutukset 2024 - 2025

- Varautumisen koulutuksia järjestetään vuonna 2024 ja 2025 Kuopion Pelastusopistolla.
- Pelastusopiston koulutukset ovat koulutettaville ilmaisia pl. matkakustannukset.
- Rautatietoimijoiden varautumisen peruskurssi 17-18.4.2024 ja Q2/2025
- Rautatietoimijoiden valmiussuunnittelukurssi 19-20.11.2024 ja Q4/2025
- Rautatietoimijoiden VAK-kurssi 12-13.9.2024 (Peruuntui)
- Lisätietoja emilia.seppa@traficom.fi

CER –direktiivi ja täytäntöönpano

- ▶ Critical Entities Resilience
- ▶ Voimaan viim. 17.10.2024
 - ▶ siirtymäaika
- ▶ Tulee koskemaan kriittisiä toimijoita, ml. satamien muu kuin rautatiet.
- ▶ Toimijoiden suorittama riskien arviointi:
- ▶ Häiriöiltä suojautumisen tulee vastata ”tämän päivän” uhkia, esimerkiksi:
 - ▶ Luonnononnettomuudet, **valtiollinen** hybridi-vaikuttaminen, sisäpiiriuhat, terrorismi, pandemiat, teollisuusonnettomuudet, suuret sähkökatkokset ja vakavat liikenneonnettomuudet jne.

Linkkivinkkejä toimintavarmuuden kehittämiseen

- ▶ Valmiuslaki
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20111552>
- ▶ Yhteiskunnan turvallisuusstrategia
https://saty.traficom.fi/tyotilat/raideliikenteentoimi-2/suljettu/Sisaiset%20dokumentit/YTS_2017_suomi.pdf
- ▶ Huoltovarmuuden tavoitteet 2018
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20181048>
- ▶ Traficomin www-sivut (raideliikenteen toimintavarmuus, ml. kyberturvallisuus)
<https://www.traficom.fi/fi/toimintavarmuus>
- ▶ [Ohje valmiussuunnitelman laatimiseksi raideliikenteessä](#)
- ▶ [Valmiussuunnittelun järjestäminen liikennejärjestelmässä](#)
- ▶ Kokonaisturvallisuuden sanasto
https://saty.traficom.fi/tyotilat/raideliikenteentoimi-2/suljettu/Sisaiset%20dokumentit/Kokonaisturvallisuuden_sanasto.pdf

Kyberturvallisuuskeskuksen www-sivut <https://www.kyberturvallisuuskeskus.fi/fi>